

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Sect. Cap.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

PRODROMVS ÆTERNITATIS MORTIS NVNTIVS.

CAPVT PRIMVM.

Mortis memoria proponitur sanis.

§. 1. Lectori lax, & ingressus ad sermonem.

MORBO & Mortis solatia innumeri scripsere. Idem ego facere meditor: sed tantum abest, ut illi me abstergeant, ut etiam provocent ad scribendum. Aliqui horum scriptorum (cum venia dixerim) prolixi nimis sunt, & agrotum aut agrotatum infinitis præceptionibus onerant. Alii brevitatis non adeo obliui, sed ordinis, quem nimis concinnum volunt & accuratum, minus offendissent, si scivissent manum amovere detabulâ, quod in Protogene Apelles desiderabat. Alii multa præclare discunt, sed non satis, sic dicam, præcise: Theoriam alibi commendemus; hic agere oportet, & pro verbis monstrare facta. Alii ægris aut moribundis meros panem terrores, formidines meras obijciunt, & exanimant etiamnum spiritantes. Voti tui, mi Lector, scio esse, ad Mortem præparari quàm fieri potest levissimis impendii. Voto tuo respondere conabor, & *Breviter, Ordine, Hilariter*, ad Mortis ostium te ducam, ut panem non sentias te duci. *Breviter* quidem; nam libellum scripturus sum, non librum; & libellum manuarium, qui suo domino numquam non ad manus sit. *Ordine* non stricto illo & exquisito, sed, ut ita dicam, confuso. *Ordo* viæ est, etiam cum per ambages iur, præsertim si sint amœnæ. *Hilariter*; nec enim religioni ducam, etiam versiculos & epigrammata rei opportuna miscere: stilum jacentem illum & flaccidum subinde temperare expediet erectiore, & hilaritatem non abhorrente. Hæc in antecessum debui præmonere.

§. 2. Quotidiana mortis memoria.

BEATUS ille, qui semper & ubique sic vivit, ut ultimam quamque lucem tamquam non redituram consummat. Epictetus sapientissimè hoc docens, *Mors*, inquit, & exilium, & omnia quæ in malis habentur, ob oculos tibi quotidie versentur; omnium verò maximè mors. Sic nihil umquam humile cogitabis, nec impensè cupies quidquam.

Miselli homunculi, quid longas spes præcipitis? quid tantam suspensit rerum molem? eras forsitan futuri favilla & cinis. Cautos fige pedes, ô homo; illa atra Diva cuique nostrum super caput quotidie stat, & ultimas vitalis clepsydre areculas inopito & pervigili oculo expectat, & tu non expectes illam?

Ortum quidquid habet, finem timeret, Ibimus omnes,

Ibimus; immensis urnam quatit Æacus umbris.

Neque ætas ulla delinit mortem. Cum nascimur, subijcitur huic tributo, & mortis finis stipendiarii: imò: cum tremuli sese oculi exerunt,

Præparam, avidi percipiunt diem,

tunc sanè incipimus mori. Eadem mors reginæ immi-
ner, quæ ancillæ. Itaque

A *Omni crede diem tibi diluxisse supremum.*
Dic omni vespere: Hodie ito ad ostium æternitatis.

Horat. l. 1. epist. 4.

§. 3. Mendria mortis, potens in omnia peccata pharmacum.

OMNEM sensum voluptatis excutit seria mortis recordatio, & in absinthium mella vertit. Chrysostomus id asserens, *Mortis futura expectatio*, inquit, *haudquaquam finit, ut quas in manibus habent voluptates, seu delectationes sentiant.* Et verò quid non potest, non extremis digitis, ac quasi per capillum, sed toto mors corpore cogitata? Nulli hæc ætati parcat, nulli dignitati. Hic Mors nulli decedit juvenis, infans alter, senex alius. Ille ferro, veneno alius aut lapsu; lento alius stillicidio, celeri alius, & tamquam valido imbre aut fluctibus oppressus, aut fulmine tactus jacet. Inter tam dubia, tam varia, tam subita, quæ securitas? aut quis peccandi animus inter tam incerta? Quid quod quotidie morimur? Clepsydram cogita, sive veterem aqueam, sive recentiore arenariam: nonne per stillicidia & arenas pars superior evacuatur, impletur inferior? Idem de vitâ cogita: delabitur momentis singulis aliquid, & evacuatur præfens vita, ac aliud diffuit. Nihil hic tutum, non hora horæ, non momentum momentum. Beatus, cui omnis dies postremus; beator, cui omnis hora; beatissimus, cui omne momentum. Abstinebit a scelere manum, quisquis omnem horam decretoriam putat, quisquis omne momentum ultimum. O spes inanis, quantos in fraudem impellis? quantos, dum promittis senectam, in medio tollis cursu? Evenire proinde credas posse tibi, quod multis. Quanti jacent nocente mente, innocente licet manu! quàm multi, meditato tantum crimine, mortem repererunt! quàm multos medio in scelere mors occupavit, & medium secuit crimen! quàm multi in ipso sceleris conatu abrepti, temerarii ausus pœnas dederunt! quàm multi in ipso inchoati sceleris momento, scelus morte clausurunt! Quid, si ex horum numero sis unus? aut quæ certior tibi hora, aut momentum, quàm alteri? Iam quis ab illâ mente crimen expectet, quæ cum crimine mortem expectat, cum morte pœnam? Nemo prudens inter Oceani fluctus in tabulâ ludit: nemo ab ingenti præcipitio pendulus sceleris meditatur: nemo inter medios armatos hostes inermis hilarescit. Stolidior hic est, qui in perpetuo mortis metu, omni horâ dubia, omni momento incerto, ea audet quæ æternum infelicem asserunt mortem. O fatui! quousque ruimus in æternum puniendâ? Quin Si-racidae consilio paremus? In omnibus, inquit, operibus tuis *Eccli. c. 7. memorare novissima tua, & in æternum non peccabis.*

De vitâ singulis momentis aliquid delabitur.

Cogitatio horæ decretoria abstinere facit à scelere.

Multi in medio scelere à morte occupantur.

Scribanus in Politi Ch. lib. 1. c. 27.

Scelus est qui audet ea quæ asserunt mortem.

Eccli. c. 7. v. 40.

§. 4. Bone vite clausula, quanti sit, è Seneca.

IC, mi Seneca, quem magnus ille Plinius Principem eruditionis invidendo elogio appellat, dic quid sentis de morte, præsertim immatura? Audite juvenes, audite queruli senes: *Quomodo fabula, sic vita; non Senec. epist. quàm diu, sed quàm bene acta sit, refert.* Nihil ad rem pertinet, quo loco definas, quocumque voles define: tantum bonam clausulam impone. Non aliter Epictetus, *Memento, inquit, actorem te esse fabulæ, qualem doctor voluit.* *Ench. c. 23. si brevem, brevis; si longam, longa.* Nec aliter Varro dixit,

Lib. 14. c. 4. med.

Ench. c. 23.

Ench. c. 23.

Ench. c. 23.

Plin. l. 3. c. 10. p. 17 inii.

Beatus qui quamque lucem non redituram consummat, Enchir. cap. 38.

Nulla ætas delinit mortem.

Mors eadē reginæ & ancillæ.

xit, non eos optimè vixisse, qui diutissimè, sed qui modestissimè vixerint. Planissimè &c est: non refert, Vbi, & quando aut quomodo definamus. Cum Deus volet, definendum est; modò nos clausulam apponamus bonam.

§. 5. Omnis homo, nullus homo: ex Arbitro.

Hic, *Deu nos miseros, quam totus homuncio nil est.* Verè sic est. Sed heu miseres multò, quò minus agnoscimus esse miseros! Nil est totus homuncio (ut rectè priscus Satyrus) sed ausim dicere, ut ali- quid esse incipit, cum se nil esse cognoscit. O homo nosce teipsum; nosce, & sàpe, mors namque lilia sen- tibz aequat.

O miseri & vani, quid nos, doctrina, fama, sumus? Ipsi palvis, illa opinio, ista ventus. Et nos quoque qui vi- vimus, qui vigemus & floremus, dicemus brevè: Vi-

ximus. Hic omnes exitus unus habet. Vita nostra cre- scendo decrescit; & hunc ipsum quem agimus diem, cum morte dividimus; quotidie enim demitur aliqua pars vitæ. Quemadmodum clepsidram non extremum stillicidium exhaurit, sed quiddam ante defluxit: sic ultima hora, quæ esse definimus, non sola mortem faci- cit, sed sola consummat.

§. 6. Mortalissimus diecula.

Flos est Hemerocallis, cuius vita & pulchritudo dia- ria est. Sed & volucris ad Hypanim fluvium est, He- merobios dicta, quæ non ultra diem vivit, sed eadem omnino luce, quæ lucem inchoat, finit; morieturque soli commoetur: eodem die pueri, juvenis, senis etatem experta. Manè nascitur, meridie viget, vesperti conse- nescit, & moritur. Sed & hoc magis mirum in hoc ala- to quadrupede, quòd non minus unica diecula alimen- ta provideat, quam si corvi aut cornicis annos esset vi- surum. Animalculo huic simillima est humana vita. Ad fluvium illa est perpetuò fluentis temporis; sed & volucris est magis, quam avis ulla vel sagitta: & sàpe o- mnis sue pompæ diem unicum, terminum habet, sàpe horam, sàpe paulò productus momentum. Qui ergo annos meditare & sæcula, sàpe brevioris ævi quam flores, aut florum umbræ, aut si quid umbræ va- nius, brevius?

Grandè profectò mirum est, hanc vitæ volucerrimā brevitem à tot divinis vatibus proclamari, ab omni- bus omnium sæculorum scriptoribus confirmari; ni- hilominus missellos homunciones adeò ad omnium vo- ces obfufesceere. Clamat Ezechias per Isaiam: De ma- ne usque ad vespem finies me. Clamat regius Pfaltes: Dies mei sicut umbra declinaverunt. Clamat Hulfæus Princeps: Homo quasi flos egreditur, & coneritur, & fugit velut um- bra. En homo bulla, vita tua omnis, umbræ fuga est, & tu mansionem cogitas, ac quietam habitationem? Quid avare congeris? quid corradis, velut annos Nestoris vi- cturus? Mors tibi à tergo hæret. Abibis hinc, priusquam abiturum te metuas, ni metuas maturè. Accelera, in- stat Æternitas.

§. 7. Idem confirmatius traditur.

Nillius vita non brevis est, illorum brevissima, qui præterito, omni obliviscuntur, præsentia negligunt, de futuris non metuunt. Optimè Iobus, *Et qui cum, in- quit, viderant, dicent: Vbi est? Velut somnium avolans non in- venietur* (somnia inanisissimum, volare celerrimum) transies sicut visio nocturna. Idem de seipso, *Dies mei, ait, ve- x. 15. & 26. lociores fuerunt cursore, fugerunt, & non viderunt bonum* (hoc dixit hominum opulentissimus.) *Perveranserunt quasi na- ves poma portantes, sicut aquila volans ad escam. Hesterni quippe sumus, & ignoramus, quoniam sicut umbra dies nostri sunt super terram.* Verè, dies nostri sicut umbra super ter- ram, & nulla est mora. Nos epulamur & choreas duci- mus & nulla est mora: nos quieti liberalissimè indulge-

mus, & ad ipsam usque meridiem stertimus, & nulla est mora; nos temporis prodigi fabulamur, & aliud ex alio delictum, otium comminiscimur, & tamen nulla est mo- ra: labuntur, fugiunt, avolant anni. Nemo tam Divos habuit faventes umquam, ut sibi crastinum posset polli- ceri. Ita dum somniamus, ad æternitatem tranſimus, vel illam cælitum, vel inferorum alteram. Præclare di- xit Suidas: *O mortales unius diecula, quotidianorum gnari, futura non prospicientes, perpendite, ad quam tenditis, Æter- nitatem.*

§. 8. Longævitæ spes, & vota inania.

Quid faciam, dicebat apud animum suum opulen- tus ille, quia non habeo quò congregem fructus meos. Hoc faciam, destruiam horrea mea, & majora faciam. Mi- ser, heu! bis miser. Tunc horreum ampliabis: sepul- chrum habitabis crastinà, & ô! si non tartarum. *Hæc no- cte anima tua reperitur à te, quæ autem parasti, cuius erunt?* Virtus, si quam amasti; vitia, quæ parasti, tecum ibunt: nec alios hinc habebis comites. Huic divitis fato simil- limum illud Senecionis apud Senecam, qui vitam hanc voluerem, quam per momenta singula precariam duci- mus, sàpius reputans, *Omnis dies, inquit, omnis hora, quàm nihil finis, ostendit, & aliquo argumento recenti ad- monet fragilitatis oblitus, cum æterna meditantibus respicere cogit ad mortem.* Senecio Cornelius, eques Romanus, homo summæ frugalitatis, non minus patrimonii quàm corporis diligens, cum per totum diem amico gravi- ter affecto, & sine spe jacenti, usque in noctem asse- disset, cum hilaris cenasset, genere valetudinis præci- piti abreptus, angina, vix compressum arctatis faci- bus spiritum traxit in lucem. Intra paucissimas ergo ho- ras, postquam omnibus erat sani ac valëtis officis fun- ctus, decessit. Ille, qui & man & terrâ pecuniam agita- bat, qui ad publica quoque, nullum relinquens inex- pertum genus quaestus, accesserat, in ipso actu bene- cedentium rerum, in ipso procurentis pecuniæ im- petu raptus est.

Ita fit, dum maximè agunt homines, agunt animam: uti venti, qui cum vehementissimè flant, efflant vim suam, tunc plerumque celerrimè posituri, cum pluri- mum sevierunt. Admirandus Iob à Deo quatit, & efflant. *penè conqueritur: Et sic repente præcipitas me? Pulchrè Tertullianus, & verè, Vis est, inquit, & illa navigis, cum longè à Capharæi saxi, nullis depugnata turbibz, nullis quassata decumanis fluctibus; adulante statu, labentè cursu, letante conſpiratu, insensito repente percussu cum totâ securi- tate desidunt. Non secus sunt naufragia vitæ, & tranquilla mortis eventus.*

Quàm ergo stultum est etatem disponere? Ne cra- stino quidem dominamur. O quanta dementia est spes longas inchoantium! Emam, ædificabo, vendam, exi- gam, honores geram, tum demum lassam senectutem in otium referam. Omnia, mihi credere, etiam felici- bus dubia sunt. Nihil sibi quisquam de futuro debet promittere: id quoque quod tenetur, per manus exit; & ipsam, quam premimus horam, casus incidere po- test & abrumperet. Nos verò navigationes longas, & feros in partiam reditus proponimus: militiam, curiam, leuitas actiones, proluxa negotia, longam laborum se- rriem, officiorumque per officia processus destinamus; ævum Nestoris & fortunam Metelli speramus, cum interim ad latus mors est, & è vitæ colliculo in mare nos præcipitat Æternitatis.

§. 9. Homo pulvis.

Memento homo, quia pulvis es, & in pulverem revertè- ris. Triste hoc carmen, nostra nobis mater oc- cinat Ecclesia, cum filiorum capitibus cineres insper- git, monètque mortalitatis, & eo quidem tempore, quò illa plerumque minimè cogitatur. Aquilam hic ini- tatur Ecclesia: illa cervum prælio aggressura, multum pulverem

Nemo tam Divos ha- buit faventes, ut sibi crastinum posset polli- ceri. Verbo Ephe- meri bo- tri, mihi

Luc. cap. 12. v. 18.

Virtus, vel vitia post mortem comites.

Seneca epist. 101. init.

Senecionis Cornelii mors.

Venti cum vehementissimè flant, vim suam efflant.

Iob cap. 10. v. 8. Lib. de Ani- ma.

Nihil sibi de futuro promittendum.

Gen. c. 3. v. 19.

Plin. lib. 10. c. 4.

Ecclesia
imitatur
Aquilam.

pulverem alarum volatu collectum, excutit in oculos cervi, cornibus media insidens, & pennis ora verberans, donec præcipitet in rupes. Sic Ecclesia hominem in vetita ruentem, mediâ quasi viâ adoritur, sternitque ferali cor pulvere. Idem sacerdos facit, cum ad exequiarum epilogum, cadaveri jam intra suum conditorium reposito, ter glebam injiciens. *Memento*, inquit, *homo, quia pulvis es, & in pulverem revertêris*. Hæc non jacenti jam & mortuo, sed vivis, & etiamnum circumstantibus, opportunè & suo loco occinit.

Grues in
excubias
lapillum
pede susti-
nent.

Sapuit in hoc & Philippus Macedo, qui quotidiano illo carmine monitus, *Philippe homo es*, moderatorem se gessit.

Poma Go-
morihæa
cum fran-
guntur in
pulverem
fauiscunt.

Sed & grues hoc nos doceant. Hæc quæ nocturnis temporibus excubias habent, lapillum pede sustinent. Eadem, cum Pontum transvolant, arenam ferunt gutture. Mortales vanitatis arguat sepulchrale saxum, & arena quâ conteguntur. Vitulus ab Hebræis adoratus, aureus quidem fuit, sed in pulverem redactus: Statua Nabuchodonosori visâ, terribilis fuit; sed ictu lapilli contrita: Poma Gomorihæa pulchra quidem sunt, sed cum franguntur, in vanum pulverem fastiscunt: formam & opes ostentat fastuosus homo, dum hæc omnia in cineres rediguntur. Hoc humanæ pompæ principium, hic finis. Ergo age quod agendum est, instat Aternitas.

§. 10. Homo verè miser.

Plin. proe-
mio in lib. 7.
Hist. nat.
Natura
meliorne
homini
mater, an
tristior no-
verca fue-
rit?

Non est satis æstimare, Natura meliorne homini mater, an tristior noverca fuerit. Ante omnia unum animantium cunctorum, alienis velat opibus: ceteris variè tegumenta tribuit, testas, cortices, coria, spinas, villos, setas, pilos, plumam, pennas, squamas, vellera. Truncos etiam arborisquæ cortice, interdum gemino, à frigorebus & calore tutata est. Hominem tantum nudum, & in nudâ humo, natali die abijcit ad vagitus statim & ploratum, nullumque tor animalium aliud ad lacrymas, & has protinus vitæ principio. Ab hoc lucis rudimento, vincula excipiunt, & omnium membrorum nexus: itaque natus, manibus pedibûsque devinctus jacet, fletus animal ceteris imperaturum; & à suppliciis vitam auspiciat, unam tantum ob culpam, quia natum est. Heu dementiam ab his initiis existimantium ad superbiam se genitos! Prima robotis spes, primumque temporis munus quadrupedi similem facit. Quando homini incessus? quando vox? quando firmum cibus os? quamdiu palpitans vertex, summa inter cuncta animalia imbecillitatis indicium? Iam morbi tot, atque medicinæ tot contra mala excogitata, & hæc quoque subinde novitatibus victæ. Videmus animalium cetera, mox naturam suam sentire, alia nare, alia ire, alia volare, alia serpere: hominem sine doctrinâ nihil scire, non fari, non ingredi, non vefci, breviterque non aliud naturæ sponte, quam flere. Vni animalium luctus est datus, uni luxuria, uni ambitio, uni avaritia, uni superstîtio, uni immensa vivendi cupiditas. Nulli vita fragilior, nulli rerum omnium libido major, nulli pavor confusior, nulli rabies acrior. Denique cetera animantia in suo genere probè degunt: congregari cernimus, & stare contra dissimilia. Leonum feritas inter se non dimicat: serpentum morsus non petit serpentes: ne maris quidem belluæ ac pisces, nisi in diversâ genera, sæviunt. Homini plurima ex homine sunt mala.

§. 11. Quid igitur est homo?

Arist.
Trifon.
Plauto.
Sophoc.
Pindaro.

Si pascas gentes audiamus, Homo est Fortunæ lusus, Inconstantiæ imago, Corruptionis speculum, Temporis spoliū, Mortis mancipiū, versatile Sepulchrum, fragile Simulachrum, tenuis Umbra, Umbra

A somnium, Spirans cadaver, Vivamors, Pila quâ ludit Deus.

Si Senecam interroges, *Quid est homo?* respondebit. Imbecillum corpus & fragile, nudum, suapte naturâ inerme, alienæ opis indigens, ad omnem fortunæ contumeliam projectum, cuiuslibet pabulum, cuiuslibet victima, &c.

Si sacros scriptores interrogemus, Homo est esca vermium, fæcus stercoreum, calamitatis ludibrium, imbecillitatis exemplum; est nuntius præcurrens, navis pertransiens, avis transvolans, fumus evanescens, gracilis spuma, invidiæ trutina, stilla situla, momentum statera, gutta roris antelucani, hospes unius diei; est flos, fœnum, universa vanitas, pulvis & cinis, inane & nihilum.

Interim nos miselli nomenclaturas ingentes teximus speciosissimorum titulorum: grandia nomina operose ambimus, & sine omni aurium vulnere audimus Magnifici, Perillustres, Felices, Pii, Potentissimi, Augustissimi, Invictissimi, Optimi, Maximi. Quid restat, nisi ut Saporem Persarum Regem imitemur, qui epistolam, quam ad Constantinum Imperatorem dedit, sic exorsus est: *Rex Regum Sapor, particeps siderum, frater Solis & Lunæ, Constantino fratri meo salutem plurimâ.* Aut si malumus, nomina trahamus ab rege Bisnageni, qui salutabatur, Sponsus bonæ Sortis, Magnarum provinciarum Deus, Regum potentissimorum Rex, omnium equitatum Dominus, Magister & doctor loqui necessitium, triumphator Imperatorum Imperator, omnium, quæ videt, Conquistator, conquistatorum Conservator; quem octo mundi partes metunt, Eques cui cæmo par, & fortissimorum quorumque Debellator, elephantorum Venator, Dominus Orientis, Austri, Septemtrionis, Occidentis & maris. Hæc Perrus Jarricus percerfer. Nunquid titulorum satis? Si lubet, addamus elogiorum seriem, quam Soldanus in litteris præmisit hunc in modum: *Salmander omnipotens ante Carthaginē, Dominus Jordanis, Dominus Orientis, Dominus Bethlehem, Dominus paradisi, Præfectus inferni, maximus Imperator Constantinopoleos, Dominus aridæ ficus, Dominus quæ Sol & Luna meant, Protector primi sacerdotis Joannis, Imperator, Rex Regum, Dominus Christianorum, Judæorum, Turcarum, Amicus Deorum.* Non multo aliter Solymannus nostro Cæsari scripsit his verbis: *Carolo Quinto Imperatori semper Augusto, Belgæ, coævus Soliman, ex victoriæ nobilissimæ, Ottomanorum prosperâ ortus, Imperator Turcarum, Rex Regum, Dominus dominantium, Imperator Trapezuntinorum ac Constantinopolitanorum, Dominator mundi, & terre dominator, &c.* Quid vultis amplius? O verè splendida miscraria! ô cinis & nihilum! ô vanitas vanitatum! Turpissima est ignorantia, cum homo se hominem esse obliviscitur.

§. 12. Ad rei funebres ofores.

Bite igitur non homines, sed milvi, qui etsi rapacissimi, semperque famelici, nihil tamen esculentur rapiunt umquam ex funerum ferculis: vos, etsi cetera curiosissimi, nihil tamen, quod funus oleat aut pollincturam, facile umquam tangitis. Gravior vobis est quævis cæna sub quacumque arbo, quam vel lautissima sub taxo aut cupresso. Omnem Libitinæ apparatus pessimè odistis, nec quidquam malletis quam omnem mortis memoriam abolere. At videte quam hic largiter deliretis, cum sacra pagina clarissimè moneat: *melius esse ire ad domum luctus, quam convivii.* Vobis verò alia omnia potius agere lubet quam sanctè lugere, & mortis meminisse. At cavete, ne, dum brevem luctum cauetis, non caveatis æternum.

§. 13. Omnis

Consol. ad
Marciam
c. 11.

Isai. David,
Bern. alios.
Arist. ad-
scribitur hæc:
Homo quid
est? Imbe-
cillitatis
exemplum,
fortunæ lu-
dibriū, &c.

In hac verba
Georg. Pass.
Mucus co-
nicem, egre-
giam edidit
cantionem.
in suo Orpheo
mixto.
Marcellin.
lib. 17.
Aur. Jarric. to.
1. Theauri-
rer. indicat.
mibi pag.
653.

Elogiorū
series in
litteris à
Soldano
præmissa.

O blivio
sui, igno-
rantia tur-
pissima est.

§. 13. Omnis vita lacryma.

V Nulquisque nostrum, inquit Cyprianus, cum nascitur, & hospitio mundi huius excipitur, initium suum lacrymis. Quis de se dixerit:

Vt lacrymis cepi, lacrymis ita finio vitam;
Totum sane meum vivere, flere fuit.

Sic omnes vitam ordimur, sic claudimus omnes,

Ad stertum sientes nascimur, & morimur.

Naufraga nos istis tempestas mergit in undis,

Quisque suis meris sic sepelitur aquis.

Ille unus felix, qui stertum iam egerit omnem,

Ne lacrymas stillet post sua fata novas.

Serarius in
rebus Mo-
gunt. mihi
pag. 942.
Daniel
97. Episc.
57. Archiep.
41. Elector
Mogunt.

Vis totius humanæ vitæ summam & epitomen? Daniel Archiepiscopus & Imperii Romani Elector Moguntinus, in precum libello, suâ manu hæc vivendi monita scripsit:

1. Vita brevis.	6. Victoria anceps.
2. Forma decipiens.	7. Concordia fallax.
3. Pecunia fluxa.	8. Senectus misera.
4. Imperium invisum.	9. Mors felicitas.
5. Bellum permiciosum.	10. Sapientia sæva perennis.

Illius utique cælestis sapientia, quæ regna donat, numquam desitura, nemini expugnanda, æterna.

§. 14. Lacrymas solatur Deus.

A Gnoscere vocem consolatoris simul & promissoris: Cum ipso sum in tribulatione, et ipiam eam, & glorificabo eum. Et verè, iuxta est Dominus is qui tribulatio sunt corde, & humiles spiritu salvabit. De his promissis luculenter Augustinus, Noli timere, inquit, quando tribularis, ne quasi non tecum Deus sit: iuxta est Dominus his qui tribulatio sunt corde. Adjuvat certamen (considera) qui certamen indixit. Non te sic spectat Deus in agone certamen, ut populus aurigam; clamare enim novit, adjuvare non novit: coronæ veniam parare potest, vires subministrare non potest. Homo enim, non Deus est: & fortè dum spectat, plus laborat sedendo, quàm ille luctando. Deus quando spectat certatores suos, adjuvat eos invocantes: nam vox athletæ ipse est in Psalmis: Si dicebam, Motus est pes meus, misericordia tua adjuvabat me. Cum ergo turbati coperis, erige fidem tuam, & noveris, quia te non deserit. Sed ideo putas te deserti, quia non quando vis, eripit. Eripuit tres pueros de igne; Qui eripuit tres pueros, deseruit Machabeos? absit. Et illos eripuit, & istos: illos corporaliter, ut infideles confunderentur: istos spiritaliter, ut fideles imitarentur. Iuxta est Dominus is qui tribulatio sunt corde, & humiles spiritu salvabit. Altus est Deus, humilis est Christianus. Si vult ut altus Deus vicinetur illi, ille humilis sit. Magna mysteria, fratres: Deus super omnia est. Eripuit te non illum tangis. Humilis te ipse ad te descendit. Hunc ergo fidissimum adiutorem in vota voca, aderit: quæ vocatus, gemitu etiam unico; modò serio absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum: & mors ultra non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor est: ultra, quia prima abierunt. Verissimè dixit idem Augustinus: Cum quantà suavitatè plorat in gemitu qui orat! Dulciores sunt lacryma orantium, quàm gaudia theatrorum.

§. 15. Mors nativitas.

Non finis (ait moriturus Thebanus) vitæ meæ, sed æternus initium & melius advenit. Nunc enim, commilitones, vestre Epaminondas nascitur, quia sic moritur. Etenim quid accinet, aut humano dolori indulgeri, aut divino Numini invidiam fieri, quod immortalitatem suam nobiscum partiri voluerit.

Trausti gens Thracibus finitima, quæ cum Thracum moribus cetera quidem concordat, unum illud habet peculiare, quodd, edito infante, propinqui circumfidentes cum ploratu commemorant, quantum calamitatum illi sit perferendum, vitam ingressio. Contrà, defunctum hominem cum lusu lætitiæque efferunt, re-

A censentes quàm multis malis subductus sit. Sapientia laudem meritò sibi vendicaverit hæc natio, quæ natales hominum flebiliter, exequias cum hilaritate celebravit. Idem Causiani & Geta dicuntur fecisse, qui puerperæ luxerunt, funera plausu prosecuti. Removeatur itaque naturalis dulcedo vitæ, quæ multa & facere & pati turpiter cogit, & vitæ finis beatorum principio reperietur. Mors non timenda, ut malum, sed ut malorum finis, excipienda. Sanè Plinius Secundus: Itaque, ait, multi existere, qui, non nasci optimum censerent, aut quàm ocyssimè aboleri. Ita Silenus, à Mida captus, rogatus est: quid esset homini optimum? Diu tacuit. Tandem ut diceret adactus, respondit: Optimum est numquam nasci, proximum, quàm terrimè extingui.

Illud non omiserim ter mirum, inaudicum, & narratu jucundum. Ludovicus Cortusius Iureconsultus Patavinus, lamentationes & lacrymas testamento suis omnibus interdictis, voluitque adesse ad funus aulæ, cum citharædos, & omnis generis musicos, qui unum cum candidato clero funeris pompam partim præirent (numero quinquaginta) partim sequerentur: singulis dimidium aureum dari præcepit. At feretrum portari iussit à duodecim innuptis puellis, quæ præfina aut viridi veste indutæ, altâ voce cantarent, quidquid lætitiæ suggereret. Harum virginum singulis certa pecunia dotis loco destinata. Ita sepulchrum est in templo S. Sophiæ Patavii, centum funeralibus, dum efferretur, stipatus, præeunte omni Clero, & totius urbis monachis, tantum exclusis, qui nigri habitus essent, hos enim testamento à suo funere amovit, ne hilaritatem publicam atris cucullis funestarent. Atque hac ratione exequiæ in nuptias migrarunt. Obiit nuptialis hic homo, an. Christiano 1418. 17. Iulii, die D. Alexii.

Præclare dixit Bernardus: Illi mortuos suos lugeant, qui resurrectionem negant: illi sunt plorandi, qui post mortem à deo ne vivendū monibus sepeliuntur in inferno, non illi, qui ab Angelis collocantur in celo. Pretiosa mors Sanctorum, pretiosa planè, tamquam finis laborum, tamquam victoriæ consummatio, tamquam vitæ janua, & perfectæ securitatis ingressio. Aperit Hebræus Sapiens: Melior est, inquit, dies mortis, die natiuitatis.

§. 16. Vbi que mori.

Torqueant se miseri, quibus extingui quàm superesse utilius est, trepido & anxio consilio, quam ratione vitæ exant, quarentes: Ferrum acuant, venena conperent, laqueos apprehendant, vastas altitudines circumspiciant, tamquam magno apparatu aut exquisitâ molitione opus sit, ut corporis atque animi infirmo vinculo coherens societas dirimatur. Nihil horum Coma ille Diogenis frater, sed intra pectus inclusa anima finem sui reperit. Enimverò minimo studio retinendum bonum est, cuius caduca possessio tam levi afflatu violentiæ concussa dilabitur. Ubique mors est, omnibus locis, omnibûsque momentis insidiatur, quæque venias, paratam invenies; nusquam non præsto est, occurrit undique.

Cum verò una tantum mors uni homini sit oppetenda, quid est quod ante mortem illam ultimam, tot misellum hominem mortes iugulent, ut quis non immerito quærat:

Gutula cum mihi sit vitæ tantum unica, cur me mille necis species, funera mille premunt? Bernardum audi: Summa tibi sit philosophia, mortis meo Lib. de hereditario asidua. Et ideo varia te mors vellicat. Quidquid vestat vitæ illis accidit, ait Bernardus, tibi accidere potest, quia homo idem in me es. Homo de humo, limus de limo. De terra es, & de terra vis, & in terram reverteris, quando venerit dies illa ultima, quæ subito venit, & forsitan hodie erit. Certum est quia morieris, sed incertum quando, aut quomodo, vel ubi. Quoniam mors ubique te expectat: tu quoque, si sapiens fueris, ubique

Aternitatis Prodromi Caput I.

37

Epist. 16. *eam expectabis, Nec aliter Annaus: Incertum est, inquit, A quo te loco mors expectet. Itaque tu illam omni loco expecta.*

§. 17. Mors sua cuique domi est.

Nvgamur, mortemque procul, procul esse putamus;
At medius later hac abdita visceribus;
Scilicet ex illa quâ primùm nascimur hora;
Prorepunt juncto vitæque morsque pede.
Partem aliquam furim, quæ se meretur & ipsa,
De vitæ filo qualibet hora rapit.
Paullatim morimur; momento extinguimur uno,
Vt lampas oleo deficiente perit.
Vt nihil interimat, tamen ipso in tempore mors est;
Et nunc interea dum loquimur, morimur.

In Boreali oceano iuxta Moscoviam piscis est, cui nomen Mors. Hæc maris bellua maximè dentata est, id est ejus dentibus, quod Cardanus refert, gladium capuli conficiuntur. Corpus cuiusque nostrum, o mortales, vivarium est, in quo piscem hunc, Mortem, aliamus. Ideo non procul nobis hæc bellua querenda est: Mors sua cuique domi est.

§. 18. Mors inexorabilis.

Svrda sit & cautes, & cæca tigris ira,
Sit licet & rabidi vis furiosa frei.
Hanc Zephyri mulcent, componitur illa receptis
Pignoribus, scopulos unda manasque domant.
Mors habet indomitos precibusque minis, furor, & furor,
Et saxo, & pelago, & tigris de saxa magis.
Parcas, in quarum colos, licia, stamina, forfices, vitæ necisque mortaliū jus omne transtulere superi, inexorabiles esse, profana finxit antiquitas. Cum enim

Certo veniant ordine Parca
Nulli jussu cessare licet,
Nulli scriptum proferre diem.

Sed nec Lanificas ulli exorare sorores fas est: quem statuere diem, ad amissum observant. Atque hoc ingenio Mortem, omnis, ut ita dicam, hominis expertem, & pictorum pingunt pueri, & alii fingunt artifices. Cæret auribus, ne precantes obaudiat; caret oculis, ne lugentium miseratione moveatur; caret fronte ac genis, ne lævitiam ipsa suam erubescat; caret lingua ac labiis, ne solatiolum aliquod vocale ab eâ expectet; caret denique carne, ut humanitatis sensu careat: soli nervi, & artus, & muscoli, sola ossa supersunt, arcus videlicet & sagittæ, spicula & amenta ad miseros mortales ex destinato feriendos. Et sanè, si quando, tunc maxime eâ se feritate ostentavit, adeoque insulcavit orbi eâ Bellua, cum Christum filium Dei, vitæque omnis auctorem, frustra gementibus saxis, trepidante terrâ, lugentibus stellis, expallescens sole, moerentibus Angelis, infando ausu sustulit, heu in ipsius Vitæ vitâ durissimè paratragedians. Quisquis es, si homo es, mors tibi inexorabilis est. Ergo, *Vive memor lethi, fugit hora, hoc quod loquor, inde est.* Ergo, dies omnis velut ultimus ordinandus est, aut velut primus æternitatis.

§. 19. Mors certissima, est incertissima.

Quid in rebus humanis certius moris? exclamat Bernardus quid horum mortis incertius invenitur? Senibus quidem in ianuis, adolescentibus in insidiis est. Ergo, *Propter, e. 27. Ne glorieris in crastino, ignorans quid superventura pariat dies. Sed nec Venustus vates hoc nescit:*

Quis scit, an adjiciant hodiernæ crastina summe

Tempora Dii superi:---

Cap. 4. v. 13. *Jacobus Apostolus luculentissimè, Ecce nunc, inquit, qui dicitis, Hodie, aut crastino ibimus in illam civitatem, & faciemus ibi quidem annum, & mercabimur, & lucrum faciemus (qui ignoratis quid erit in crastino. Quæ est enim vitæ vestra: Vapor est ad modicum parens, & demum exterminabitur) pro eo ut dicatis: Si Dominus voluerit: & si vix-*

Tom. I.

rimus, faciemus hoc aut illud.

Omnes ibimus, omnes, omnes. Siquidem, Omnes 2. Reg. c. 14. morimur, & quasi aqua dilabimur in terram, quæ non revertitur. Neque tu ignorare potes, ita te esse procreatum, nemo mortis meminere a rerum naturâ, & accipiendi spiritus, & ritur qui reddendi, eodem momento temporis legem dici: atque nō vixerit, ut mori nemo solet qui non vixerit: ita nec vivere quidem aliquis potest, qui non sit moriturus, quando nec vivit qui non sit moriturus. sit moriturus incertissimum. Idcirco Christus fidelissimo præmonitu nos excitans: *Videte, inquit, vigilate & Marcie. 13. orate: nescitis enim quando tempus sit.* Et hoc ipsum mox v. 33. 35. 36. repetens: *Vigilate ergo, inquit, (nescitis enim quando dominus domus veniat: sed, an mediâ nocte, an galli cantu, an mane) ne, cum venerit repente, inveniat vos dormientes.* Quod autem vobis dico, omnibus dico, VIGILATE.

§. 20. Mors plurimis repentina; panem omnibus insperata.

Quis non stabit in vigiliâ contra impetum mortis, quæ omnibus horis imminet, quæ & nullum sibi destinavit tempus quo debeat occurrere? quæ repit, volitat, insiluit, nixu tacito, gradu suspensio, nullis antecedentibus signis, nullâ causâ, nullâ cautione, in morbo, in valetudine, in periculo, in securitate; ita nihil ab ejus unguibus sanctum est, aut tutum.

Sanus erat & hilaris Tarquinius cum pisciculi spinâ suffocatus est. Anus quoque Fabius, cum ei tenuis pilus, quem cam lacte hauserat, vitæ rescidit filum. Multela Aristidem mœnordit, & momento temporis extinxit. Cæsar's Dictatoris pater hilariter surgebat de lectulo, & dum calcatur, egit animam. Alius Cæsar dum pede impingit in limen, properantem spiritum excutit. Legatus Rhodiorum causam in senatu magnâ cum admiratione oraverat, in limine curiæ protinus expiravit. Anacreontem poetam, & (si fides Luciano) Sophoclem etiam uvæ acinus necavit. Luciam Marci Aurelii filiam acus punctiuncula occidit. Cn. Bebius Pamphilus, præturâ functus, cum a puero quæssisset horas, sensit illico horam sibi ultimam adesse. Multorum animas præcepit, & insperata lætitia excussit, quod Chiloni Lacedæmonio, & Rhodio Diagoræ contigisse accepimus, qui cum filios in ludis Olympicis victores complecterentur, eodem loci & temporis vestigio sunt exanimati. Denique mors infinitos habet aditus, quibus in aedes nostras irrumpat, & irrepat. Modò enim per fenestras, modò per hypogæa, modò per projecturas, nostras irrumpat, in-
bus proditores repererit, humores dico corporis, mortis aditus, quibus adfuit, consilia tamquam ministris uti solet; tormenta pulvere portas convellit, igne, aquâ, peste, veneno, belluis, hominibus, cunctis denique machinis tantam hanc vitam eripit.

D Miphiboseth Saulis regis filius a domesticis latronibus, cum meridiaret in lecto, est interfectus. Fulco rex Hierosolymorum cum lepore in venaretur, equo lapsus est, cuiusque pedibus conculcatus, egit animam. Iosias omnium regum Iudæ (Davidem excipit) pietate, sanctimonîâ, liberalitate facillè princeps, cum Necho Egyptiorum Regi, exercitum ducens occurrisset, inopinato sagittæ ictu vulneratus, in castris mortuus est. Divus Ludovicus annum agens quinquagesimum septimum, in orâ Africæ, in medio exercitu, quem pestis populabatur, extinctus est. Egillus Rex Gotthorum, princeps optimus, a furiali tauro, quem facinorosi populares, qui legum severitatem ferre non poterant, emisserunt, crudeliter necatus est. Malcolmus primus Rex Scotorum post multa justitiæ specimina, noctu cum regnum lustraret, suffocatus est. Nonne multi sani dormierunt, & obdormierunt repente mortui? In prociectu stert animus necesse est.

D

Oza,

Oza, vir in Davidis satellitio non ignobilis, nutantem Arcam, cum Hierosolyma triumphali curru veheretur, obiectis manibus fulcire tentabat, repente tactus est de caelo. In prophetam qui cibum injussu Dei sumplerat, eductum est silvâ leonem Domini manus armavit, à quo est interfectus. Ananiam & Saphiram Christo primum initiatos, repentina vox Petri quasi fulmen in delicti expiationem percussit. Quorum animas æternis suppliciis hæc pœna subductas, bona pars Theologorum sentit. Omittam vetera.

Jacob. Gordon. Chron. in hunc annum.

Anno 1559. Henricus II. Rex Galliarum in ludis, in triumphis, in communi hominum lætitiâ est interfectus. Dum enim Parisiis filiae nuptias celebravit, in equestri certamine, pars fractæ lanceæ per illius oculum eâ vi adacta est, ut expulerit animam. Anno 1491. Alfonso Joannis II. Lusitani regis filius, annum agens decimum sextum splendidissimi ingenii, & summæ expectationis princeps, Isabellam Ferdinandi Hispaniarum Regis filiam duxit uxorem, cujus dos erat, amplissima paternorum Regnorum hæreditas. Celebrantur nuptiæ sexcentorum triumphorum apparatu; ubique ludii, Trojæ, equestres pugnae, convivia; tantus autem erat luxur, ut calones & medastini in Attalicis vestibus fulgerent, quibus subterfuga & holoserica vilioris videbantur pretii. Sed pro dolo! vix mensis erat septimus, cum miser adolescens ad ripam Tagi fluminis in equo juveniliter exultans excutitur, & lethali plagâ obtrito capite datur ad terram, defertur in casam piscatoris, quæ vix illum cum duobus famulis caperet. Decumbit in stramentitiâ, culcitra, ibi efflat animam. Accurrit Rex adolescentis pater cum Regina matre: vident spectaculum miserabile, versas in lamentationem pompas, surgentem filii adolescentiam, virtutes opesque, quasi nalcetes flosculos, ab improvviso Boreâ, decussas, infesto tumultu sepeliri omnia. O subitus rerum turbines! præcipites vel sit missimorum lapsus!

Hippolytus Guar. l. 6. de Abominandis generis hominis 6. 201.

Vide Insuper Henrici 4. Regis Gall. à Ludovico Richemonte scripta.

Poti corporis sunt ostiola mortis. Sen. ep. 101. med.

Quid alios memorem? Basilium Imperatorem cervus inter venandum, ramo cornu imperitum trajecit, quo vulnere non multo post extinctus est. Vetus monumentum, in castro Ambrosii, prope Quenipontum, testatur equum ab ephæbo nobili subditis calcaribus admisum, ut fossam viginti pedes longam transiliret; transiit, sed eques & equus subitâ & unâ panē morte considerunt. Id equi exuvie ephæbi vestes hodieque loquuntur.

Sed repentinum hoc fatum, probis cum improbis commune est, neque infelicem animæ arguit statum nisi forte quempiam in ipso flagrantis scelestis concursu divine vindictæ feriat telum. Talis fuit Dathan & Abironis exitus, quos in Moysen perduelli animo obfœmâtos hiatu discēdens terra miserabiliter absorpsit. Talis mors Abfalonis, quem majestatis pertinacem reum feralis hasta confixit. Tale quinquaginta satellitum, quos in Eliam parum reverentes celum flammarum globis armatum devoravit. Tale fuit Hebræi hominis exitum, quem cum infami Madianitide vindex trajecit gladius, & lectulum genialem miscuit cum funebri.

Quot poti corporis, tot ostiola sunt mortis. Non ubique se mors propē ostendit; ubique tamen propē est. Quid autem stultius, quam mirari id ullo die factum, quod omni potest fieri. Stât quidem terminus nobis, ubi illum inexorabilis fatum necessitas fixit; sed nemo scit nostrum, quam propē versetur. Sic itaque formemus animum tamquam ad extrema ventum sit; Nichil differamus.

NOTÆ IN PRIOREM PARAGRAPHUM.

MORS INFINITOS HABET ADITVS] Ita prorsus est; & dictis addo. Quidam, ut memorant, somniavit leoninis faucibus se necatum. Surgit, somni negligens, ædem sacram cum sociis adit, & in vestibulo

videt leonem saxum hiantem rictu, qui columnam fulerat. Hic ille somnium inter comites non sine risu narrans: Et, inquit, hic ille leo est; qui me hac nocte laceravit. Cum dicto manum in saxæ fauces immittit: Et, hic habes, ait, tuum hostem, stringe dentes, si potes, mileo, ac manum hanc præmorde. Vix ista dixerat, & lethale vulnus accepit in hoc innoxio, ut putabat, hiatu: siquidem latebat imâ fauce abstrusus scorpio, qui ubi manum sensit, aculeum exseruit, tergit, extinguit. Itane lapidi etiam sua bilis est? aut ubi mors non est, si vel saxei leones perimunt? Simili fato perit Hylas adolescens, quem in saxæ ursæ faucibus delitescens vipera occidit. Quod lethi genus Martialis describit libro 3. epigrammate 19.

Quid memorem puerum stitiâ de tecto in subeuntis caput decedente oculum? Quem idem Martialis eleganter hoc carmine deflevit.

Qua vicina pluit Vespianis porta columnis,
Et mader aspido lubricus imbre lapis,
In jugulum pueri, qui roscida templa subibat,
Decidit hiberno pręgravis unda gelu.
Cumque peregrisset miseri crudelia fata,
Tabuit in calido vulnere mucro tener.
Quid non seva sibi voluit fortuna licere?
Aut ubi mors non est, si jugulatis aqua?
Sic omnino mors infinitos habet aditus, tunc sæpe vicinissima, cuncta minime putatur.

§. 21. Mortis repentina antidotum.

Hic ego, Lector, extra ordinem tibi precationes velut paradigma propono, repentinæ mortis deprecandæ factas. Tui arbitrii est, aut omnes, aut unam solam quotidie ex animo pronuntiare. Eo numero factæ sunt, ut velut supplices ter ad Christi Domini genia provolvamur, tanti momenti rem petitori. Atque hoc sciamus, hic posse neminem, aut satis cautum, aut nimis esse providum.

Ad repentinam mortem averterendam.

ORATIO PRIMA.

O Misericordissime Domine Iesv, per lacrymas tuas, per agoniam & sanguineum sudorem tuum, per mortem tuam rogo te, a subitaneâ & improvisâ morte libera me.

SECUNDA.

O Benignissime Domine Iesv, per acerbissimam & ignominiosissimam flagellationem ac coronationem tuam, per crucem & passionem tuam amarissimam, per omnem bonitatem tuam, humillimè te precor, ne permittas me sine Sacramentis morte repentinâ ex hac vitâ migrare.

TERTIA.

O Mi amantissime Iesv, o Dominus meus, & Deus meus, per omnes labores ac dolores tuos, per pretiosum sanguinem tuum, per sacrosanctâ vulnera tua, per illas tuas, o mi dulcissime Iesv, supremas in cruce voces: Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me, per validum illum clamorem tuum: Pater in manus tuas commendo spiritum meum; ardentissimè te rogo, ne subitò hinc tollas me. Manus tuæ, o mi Redemptor, fecerunt me, & plasmaverunt me totum in circuitu, ne quæso, sic repentinè præcipites me. Da, oro, spatium penitentia, da felicem & in gratiâ tuâ obitum, ut ego te totâ mente diligam, laudem, & benedicam in æternum.

Verumtamen, o bone Iesv, in manu tua sita sunt omnia, nec est qui tuæ possit resistere voluntati. Vita mea pender à tuo nutu: desinet illa cum tu volueris. Neque ego aliud volo, mi amantissime Deus, quam hoc ipsum tuum velle. Quocumque loco, tempore, morbo extingui me volueris, ita fiat: hæc omnia summe bo-

me bonitati tuæ & divinæ providentiæ committo. Nullum locum, tempus, nullum mortis genus, quantumvis ignominiosum & acerbum excipio. Illud unicuique rogo, Christe Deus, ne improvisa & subitanea morte finiam. Verumtamen non mea, sed tua voluntas fiat. Si ita placitum est in conspectu tuo, ut morte subita tollar, non recuso. Fiat voluntas tua in omnibus, ô Deus. Spero enim & confido per magnam misericordiam tuam (per quam hoc ipsum unice precor) me tunc in gratia & amicitia tuâ moriturum; in qua si moriar, non me mors quantumvis subita separare à te poterit. Nam,

Sup. 4. v. 7. Iustus si morte praecipuus fuerit, in refrigerio erit. Improvisâ mors non est, cuius vita fuit provida.

Quod si ergo spatium mihi & tempus futurum non sit (tibi soli, ô Deus, hoc notum) quo me tibi commendem: ecce illud jam facio, & quam possum submissimè atque ardentissimè ad te in cælum de profundis clamo: *Miserere mei Deus, secundum magnam misericordiam tuam: Fiat voluntas tua, Domine, sicut in cælo, & in terra: In manus tuas commendo spiritum meum; redemisti me Domine Deus veritatis. Benedicant, & laudent te Deus, creata omnia. In te, Domine speravi, non confundar in æternum.*

Ps. 30. v. 1.

§. 22. Dies vite pauci, & mali.

Quot es annorum? Sexaginta. Et quot tu? Septuaginta. Dic, & quorum tu agis annum? Octogesium. Ah, ô boni, ubi sunt vestri anni? Vbi sunt tui sexaginta? Vbi tu tuos septuaginta reliquisti? Et ubi tu octoginta tuos invenies? Quid numeratis jam amissos? Eleganter Lælius ille sapiens dicenti cuidam: Sexaginta annos habeo: Hos, inquit, dicis sexaginta, quos non habes? Nec quod præterit, nec quod futurum est, tuum est. In puncto fugientis temporis pendemus, & magni est, modicum fuisse.

Gen. 47. v. 8. & 9.

Ægyptius Rex Pharaon patriarcham Iacob interrogans: *Quot sunt, inquit, dies annorum vite tuæ?* Respondit senex: *Dies peregrinationis meae centum triginta annorum sunt, parvi & mali.* Audite Tantali, qui sititis perituræ vitæ extensissimos annos: Peregrinos vos scitote, non incolae. Sed neque diuturni itineris peregrini estis. Via vestra & brevis, & mala est: brevis, quia forsitan prius finienda, quam hæc ipsa, quam cum morte dividitis, hora: malam esse nescire non potest, quisquis etiamnum in illa est. Rubos sapiens, quam rosas offert calendos. Et tamen miscelli adhuc hæretis, & immoramini his vepretis, tam immemores patriæ! Egredere docet Gregorius, vitam hanc viam esse ad cælum; viatorum autem multos via amenitate sic pasci, ut magis eos diu pergere, quam citius pervenire deleat. Heu nos deliros homines! Hosculis capimur, & speciosiores lapillos legimus, negligimus immensas gazas. Terræ sordes & cavernarum spumam corradimus, oblitri quantos & quam veros thesauros perdamus, dum fallos quærimus. Miseri & vani! Quid peregrino cum hosculis & lapillis, si ad patriam non perveniat? quid hæc reliquisse oberit, si patriam contingat? Laborare in hac viâ, lassescere, sudare, molestiarum quam plurimum pati, in maximo lucro ponendum. Tantò enim patria placebit magis quanto displicuerit exilium.

Lib. 23. Moral. c. 24. Hæc vita via est ad cælum.

§. 23. Quâ ratione juvenis possit mori senex.

Vti senes non senes, sed pueros, ita juvenes reparias non juvenes, sed ætate provectos. Barlaam eremicola, senex septuaginta annorum, Iosaphato Regi de ætate sciscitanti, annum quadragesimum quintum se agere respondit, ac miranti adjecit, tacuisse se studio viginti quinque annos; quod eos in mundi vanitates impensos, crederet omnino periisse. Ita Similius qui curis Curie sepultus, & potius Imperatori suo vixerat, quam sibi, sepulchro suo inscribi iussit: *Hic jacet Similius*

Barlaamus eremicola cur 45. annum agere se respondit

Tom. I.

A verulus septem. Regum fasti de Saule Hebræo rege hæc memoria prodiderunt: *Filius unius anni erat Saul cum 1. Reg. 13. regnare, capisset, duobus autem annis regnavit super Israël. v. 1.* Saul regni principio, tam sceleris purus fuit, atque infans est unius anni; in hac tamen puritate vitæ, unico tantum anno perstitit, licet universè viginti annis imperaret. Senium multi maturè, & ante senectutem, adipsunt; plerique numquam, qui etiam senes vitia retinent puerorum. Hinc pueri centum annorum moriuntur. *Vita bonum non est positum in spatio ejus, sed in usu: potest fieri, ut qui diu vixit, parum vixerit. Quare nihil turpius est quam grandis natu senex, qui nullum aliud habet argumentum, quo se prober diu vixisse, quam ætatem.* Eleganter S. Ambrosius de Agnete virgine: *Computabatur, inquit, in annis infantia, sed erat senectus mentis immensa.* Divina Sapientia oraculum proclamavit: *Senectus venerabilis est non diuturna, neque annorum numero computata: cani autem sunt sensus hominis, & 9.*

B atas senectutis vita immaculata. Idcirco mores potius quam crines venerandi. Reverentiâ planè uberiore dignus est, quisquis ante annos sit senex. Proba vita, senectus optima.

Arporuit, inquit, tam immaturè mortuus evadere vir magnus, & Reipublicæ perquam utilis. At potuit etiam (quod iustius timetur) fieri pluribus similis Aspicere juvenes quos luxuria in omne vitium propellit quibus nullus dies sine aliquo insigni flagitio exit. Ergo ille *raptus est, ne malitia mutaret intellectum ejus, aut ne scitio deciperet animam illius. Consummatus in brevi, explevit tempora multa.* Quicumque ad extremum sui fati venerit, hic moritur senex. Sæpè in longissimâ vitâ minimum est quod vivitur. Gloriosius multò est suâ virtute quam temporis dono fuisse. Satis diu vixit, qui bene vixit: satis diu pugnavit, qui vicit.

Sup. c. eod. v. 11. & 13.

Gloriosius est virtute quâ temporis dono fuisse.

§. 24. Paradoxum. Quisquis voluit, diu vixit.

Breve tempus atatis, satis longum est ad bene vivendum, Lib. 1. Tusc. inquit Tullius. Nemo nimis citò moritur, qui diutius aut melius victurum quam vixit, non fuit. Satis annorum vel ephēbus numerat, qui virtuti, qui æternitati, ad quam natus est, vixit. An non satis locutus est, qui verbulo aut nutu persuasit? An non satis cucurrit, qui palmam obtinuit? An non satis navigavit, qui in portum feliciter pervenit? Optimè enim omnium, qui citissimè. Modò mors præmeditationem nostram non præveniat; quò velocius, eò felicitior erit.

Verum ego (ait apud Curtium Rex Macedo) qui non annos meos, sed victorias numero; si munera fortuna bene computo, diu vixi. Quantò verius, qui vitam suam omnem Deo consecrat, suoque solum Domino placere studet & servire, fidenter dicat: Ego, qui non annos meos, quibus Deo servio, sed desideria mea numero, si beneficia Domini mei bene computo, diu vixi.

Lib. 9. c. 12. med.

Sic est profectò: Centum, imò mille annos, imò sæcula vivit, & Deo servit, quisquis ex animo verèque cupit centenis vel millenis annis; aut multis sæculis Deo servire, si vivere tot annis liceret. Nam apud Deum Voluntas voluntas pro facto sumitur, apud quem ferid voluisse apud Deum facere, sæpè tantumdem est, quantum fecisse. Sic & pro facto martyr esse potest, sanguinemque Christianâ nobilitate profundere, licet sua morte in lectulo defungatur: sic & diu vivere, atque pro Christo fortiter & agere & pati potest, quisquis ardentè cupit ideo diu vivere, ut multum & agat pro Christo & patiat. Nemo non suo die moritur, quisquis divinæ voluntatis decreto moritur.

§. 25. Moriendum est, moriendum.

Augustus Imperator captâ Perusâ in plurimos animadvertit. Orare veniam vel excusare se conantibus, hac unâ occurrit voce: *Moriendum est.* Ita trecentos Dio ait 400.

D 2 ad aram

ad aram Iulio Cæsari exstructam, hostiarum morema- A
dari iussit.

*Iustin. Mar.
in Iyp.
Iren. l. 5.
contra heres.
Psaln. 89.
v. 4. &
2. Pet. c. 3.
v. 8.*

Iustinus & Irenæus è priscis nobilissimi scriptores
acutè obervant, post latam mortis sententiam in pro-
toplastum, mortalium omnino neminem, secundum
Dei Calendarium, diem integrum vixisse. Nam Prophetis
& Apostolis testibus, *Vnus dies apud Dominum sicut mille*
anni; & mille anni, sicut unus dies: Atqui nullus hominum
mille annis vixit; ergo nec diem totum ullus. *Moriendum*
est, etiam ad nongentos & amplius annos ætatem pro-
duxeris, Moriendum est: Hoc ab oraculis divinis, humanà
ratione, & experientia certissimum. Oracula divina sex-

*Res è con-
trariis cõ-
posita in-
teritui ob-
noxia.*

centies proclamant, *Moriendum*. Ratio seipsam demon-
strationibus evidentissimis convincit, rem è contrariis
compositam, interitui obnoxiam, adeoque *Moriendum*
esse. Experientia, stultorum ac sapientum magistra, di-
gitum in immensos mortuorum cumulos intendens, vel
oculis persuadet, hæcenus neminem unum ex omni nu-
mero, mortis impetum elusisse, *Moriendum esse*. Sole
ipso clarius est, *Moriendum esse*. Sed an ullum celi tonitru-
tam valide aures omnium percellit, atque hoc ipsum?
Moriendum est. Hic nemini licet esse furdo. Velis nolis,
admittere cogis has voces; vel invitas aures penetrat
hoc tonitru: *Moriendum est*, irato Deo propitiòque.

*Nat. ag. l. 6.
in fine.
Mors est
mortalium
tributum.*

Æschylus olim: *Sola, inquit, Dearum mors munera*
non amat, non admittit dulcis partem spei. Quare sa-
pienter Seneca: *Hoc, inquit, affigamus animo, hoc nobis sub-*
inde dicamus: Moriendum est. Quàdò melius hoc nescies.
Mors naturæ lex, mors officium tributumque morta-
lium est, tunc dandum, cum exigitur. Quapropter om-
nibus omittis; hoc unum meditare, ne mortis no-
men reformides: effice illam tibi cogitatione multà fa-
miliarem: ut si ita tulerit, possis illi vel obviam exire.

§. 26. Mortis memoria variè refrendenda.

1. **A**lunt cranium in furno arefactum, & pi-
stillo in farinam redactum, admixto oleo, C
gangrenæ ac carcinomati felicissimè mederi. Calvas
& mortuorum ossa serià contemplatione velut com-
molere, & unguenti loco adhibere, omnem animi pe-
stem perlanat.

*Mortuorum
ossium cõ-
templatio
animæ pe-
stem sanat.
S. Hieronym.
huius memi-
nit in c. 10.
Matt.*

2. Plato tantò aliquem evadere sapienterem cen-
sebat, quantò vivaciùs consideraret mortem. Ideo disci-
pulis suis philosophiæ studiosis hanc legem dixit, ut iter
ingressi pedes nunquam operirent. Voluit vir sapiens
hoc ritu significare, extremum vitæ assidue cogitandum.

*Epist. 2. de
vitæ in
Palæst. milti
pag. 134.*

3. Nicolaus Christophorus Radzivilius, Princeps
Polonus affirmat, in Ægypto eos qui prudentiæ & æta-
te ceteris antistarent, oblonga mortuorum ossa, ebore
aut ligno efficta, aut etiam vera, hodièque circumgesta-
re, mutuo sibi monstrare, & ad meditandum obitum
cohortari. Mensis etiam memoriæ mortis inferunt

*Ægyptii
memoriæ
mortis in-
ferunt me-
moriam.*

4. Calipha Rex Tartarorum in urbe Bagdad, die
festo, quem ipsi Ramadam vocant, conspiciendum se
populo daturus, mula vehens, & vestibus ex auro &
argento contextis conspicuus; fulgentibus in citadi
gemmis pretiosissimis progreditur. Supra citadim verò
nigram calanticam gestat; quo quidem ritu, omnè cor-
poris ornatum, mortis tenebris occultandum significat.

*Baron. to. 7.
an. 565.*

5. Iustiniano Imperatori mortuo, instrata veitis tra-
gula, in qua opere Phrigio, victarum urbium, & bar-
barorum Regum; quos ipse debellarat, effigies textæ.
Ecce tibi inter pugnas, triumphos, victorias, mortis
simulacrum. Ludit certè mors in imperiis, & æquo
pulsat pede pauperum tabernas, regumque turres. Mar-
tinus V. summus Pontifex, hoc habuit symbolum lo-
quentis picturæ, seu tacentis poëleos: In pyra jam ac-
censa jacebant, brevi etiam aritura Pontificis tiaræ, Car-
dinalium galcerus, Antititum insule, Imperatoris dia-

*Antea Oritho
Columna di-
ctus.*

dema, Regum coronæ; Ducum pileus & gladius. Ad-
scriptum lemma: *Sic omnis mundi gloria.*

6. Nautæ, nescio cuius, responsum probò, quem *Deremedio*
cum quidam interrogasset: *Vbinam pater ejus obiisset?* *utriusque*
in mari, dixit. Cùmque ille idem de avo & proavo, *fort. l. 1.*
atque atavo nominatim quæsisset ex ordine, respon- *diat. 121.*
sumque idem de singulis accepisset, subiecit: Et num- *Eranc. l. 2.*
quid tu, ait, mare ingredi non times? Responsum nau- *opera sapius*
ta dissimulans, Et ubinam, inquit, tuus obiit pater? Suo, *hic m. n. n.*
ait iste, in lectulo. Sed ubi avus, ubi proavus, ubi ceteri
maiores tui? Omnes, inquit iste, suis in lectulis obie-
runt. Tunc nautæ: Non tu, inquit, times lectulum con-
scendere, omnibus maioribus tuis fatalem? Elegan-
ter quidem, aliquantòque plus quam nauticum fert in-
genium. Quotidiana sit cogitatio nostra, quæ Iusti Li-
psii fuit; fuit corpeus morbo decubitus dixit: *Ad*
lectum, ad lectum. Sæpe qui dormiunt, ducuntur ad mor-
tem, somni fororem.

7. Joannes, Patriarcha Alexandrinus, qui ab eleemo- *Leont. Cyp.*
synis nomen traxit, superstes & sanus montumentum si- *Epist. c. 18.*
bi exstui iussit, sed ideo non absolvi, ut diebus solen- *in vita loq.*
nioribus, præsentè jam clero, rem sacram facturis, ab *Cur Ioan-*
uno aliquo sic moneretur: *Domine, sepulchrum tuum im-*
perfectum est, jube igitur inchoatum absolvi, nescis enim quâ absolvi nō
jussit.
horâ fur veniat.

8. Imperatorem Orientis recens creatum nemini *idem ibid.*
prius alloqui licebat. Quam latomus aliquot diverfi co-
loris marmora exhibuisset, interrogassetque: E quo ge-
nere lapidum, Majestas Tua montumentum sibi vult
fieri? Quid hoc aliud erat, quam dicere: Ne superci-
lium tollas Imperator, homo es: morieris, sicut po-
stremisissimus mendicorum. Sic ergo regnum adminitra
quod perditurus es, ne regnum perdas æternum.

9. Domitianus Imperator primoribus Senatorum *Xiphilinus*
& equestris ordinis, epulum dedit hunc in modum. Ap- *in Domitia-*
paravit ades omni ex parte nigerrimas. Laquearia, pa- *no, qui hoc*
rietes, pavimentum, sedilia, atra omnia, & lectum *epulo non*
spirantia. In hoc mortuale triclinium nocte introducti *mortis me-*
convivæ, absque comitibus; iuxta singulos collocatum *moriæ, sed*
feretrum, inscripto cuiusque nomine: additus & lych- *tatem quæ-*
nuchus, qualis in monumentis solet. Ministri mensæ &
ipsi colorem noctis vultu & veste referebant, cenan-
tesque saltatione funebri cingebant. Cena interim ma-
gno silentio peragebatur; Domitiano insuper sermo-
nem de iis, quæ ad mores & funera spectarent, super
mensam ingerente, convivis extrema meruentibus, me-
tùque panis jam exanimatis. Quid itaque? Salubre sibi
& Senatoribus documentum parasset Domitianus; sed
montes parturiebant, natuque demum ridiculus mus.
Rectius Ægyptii, qui convivii ritus lugubri castigant
epilogo.

§. 27. Novum indusum, nigra litteræ.

C Ayri in Ægypto templum Turcicum (Moschæam *Radc. ep. 3.*
vocat) hac ratione ædificatum est. Assanus Bas- *litteris in*
cha vir tam vasti quam avari ingenii, nomen suum in *Palæst. milti*
Orbem vulgaturus, grandi aliqua substructione, sed *pag. 176.*
nullis ferè suis sumptibus, hoc invenit consilii. Vbivis frictis &
locorum proclamari jussit, constituisse se ingens Deo avaritia
templum condere. Ut autem hoc opus felice successe-
ret, suæ, omnibus undecumque adventantibus libera-
lissimam stipem erogatum iri, dictisque est certus &
dies & locus partiendæ elemosynæ. Evocavit hæc res
immensum populum ex Ægypto universa: sed & aliis
è regnis Cayrum plurimi confluerunt. In adventum
horum Assanus maximum indusiorum & tunicarum
numerus parari jussit. Eos autem qui stipem acceptu-
ri venerant, ex amplissimo atrio in aliud æquè amplum,
per aliquot ostiola, & non nisi singulos transire voluit.
In hoc transitu singulis suæ vestes ademptæ, & indu-
suum tunicaque nova vi obtrusa. Hoc eo factum,
ut quid-

ut quidquid à tor millibus hominum, in viaticum fuisset assumptum id omne dicto loco relinquere. Solent enim illic locorum pecuniam, quam itineri destinant, indutis aut pileis infuere. Et quamvis nemo non maluisset suum indutium & tunicam etiam lacera retinere, cogebantur tamen universi suis relictis, nova sed vacua tunica superbire. Ploratus tandem ingens & ululatus populi coortus, vereres ab Assano vestes petiit. At ille irrisus plebecula clamoribus & lacrymis, quidquid vestium collectum est, rogo uno comburi iussit. Pecunia vis tanta è busto sublata, ut ea edificio tam nobili sufficeret. Similimè nobiscum mors agit, vestem veterem vel invitis eripit, & novam sepulchralem obtrudit. Nos quidem, uti Paulus loquitur, *ingenitum* gravati, eò quod nolimus exspoliari, sed *superest*. At frustra renititur. Clamores & lacrymas nostras mors rigdet. Velis, nolis, exuendum vetus amiculum. Exue, & abi. Omnes eadem conditio devinxit: Cui nasci contingit, mori restat. Intervallis distinguimur, exitu æquatur.

§. 29. Sandapila ultimum superbiæ nostræ solium 2

Abrahamus ille magnus cum Dei iussu peregrinatus huc illuc commearet, nihil potius habuit, quam ubi stabilem locum reperisset animum adiciere sepulchro emendo. Hoc ita voluit esse suum, ut id omni iure modoque possideret. Hinc omnem pecuniam à venditore designatam sine cunctatione adnuñtavit, probatà monetâ publicâ. Nec illi satis emptiorem publicè transigi, voluit insuper omnes loci incolae adesse testes emptiōis. Quà in re vir fide plenus monstravit, sepulchrum esse hominis locum proprium, quem is verè, si quidquam aliud, situm diceret. Abrahami exemplo, optimus quisque inter primas curas numerat, rem sepulchri curare.

Maximilianus I. Imperator Austriacus, triennio ante mortem, capulum funebrem è querno ligno, arce viatoriæ inclusum, circumferri secum iussit: cavetque testamento, ut exanime corpus suum, rudi linteo involutum sine ulla exenteratione, illi imponeretur, natisque ore, auribusque vivâ calce oppletis. Quid sibi voluit magnus vir? nisi monumentum illud assidue in oculis habere, quod diceret, *Cogita mori*. Quod amplius diceret: Quid te dilatas? extendis, quid multa possides, plura appetis? Quem tot provinciæ & regna non capiunt, locus ille capiet. Cur autem & calcem cavis illis partium immigis? En aromata, quibus condiretur. Maximiliane magnus fuisti! & res tuæ dicunt, cum & hæc circa mortem.

Quid memorem de feretro Ablavii, qui Præfectus Prætorio, inter Constantini Magni aulicos principes, auri insatiabilis vorago, aurum sapius cogitavit quam tumulum, quam caelum. Hinc manu prehensum affatus Constantinus: Quousque tandem, o bone, inquit, thesauros accumulamus? atque simul cum dicto, hæc, quam manu tenebat, feretri figuram in terrâ descripsit, &: Orbis, inquit, opes universas habes, non maiorem tamen post finis locum possidebis aut loculum, quam ego hic depinxi. Si tamen tantum terræ spatium sis occupaturus. Vates fuit Constantinus, nam Ablavius frustra disiectus, non habuit quod daret tumulo.

Carolus V. Augustæ memoriæ Imperator, Maximilianum, quem dixi, sanctissimè amulatus, diu ante mortem Reipublicæ administratione se sponte submovit: & cum in filium jam validum ævi & animi curas transtulisset, in Hispaniâ S. Iusti monasterio se abdidit, cum duodecim dumtaxat familiaribus, Deo & sociis vacaturus. Interdixit autem aliter se quam Carolum appellari, Cæsaris, atque Augusti nomina cum rebus animo exuens, quidquid honorarii est contempsit. Imò hoc amplius ferunt, diu ante Imperium abdicatum, sarcophagum sibi construî iussisse cum funebri suppellectile, deportandum, clanculum tamen, quocumque iret. Hunc apparatus mortualem habuit apud se quinque annis, ubicumque locorum esset, etiam dum Mediolanum contra Gallos proficisceretur, illumque diligentissimè singulis noctibus in suo cubiculo reponi iussit. Arbitrabantur quidam qui circa eum erant, thesaurum illic asservari, alii nonnihil librorum, in quibus historiæ veteres continerentur, aliud aliud quidpiam magni. Cæsar verò sibi conscius quo animo eam arcam circumferret, subridendo dicebat: In rei sibi charissimæ usum, id secum deferri. Sic assidue mortem cogitabat Carolus, poteratque diebus singulis dicere, *Vixi*. Ita quotidie ad lucrum surgebat.

Carolus Imperatorem complures alii felicissimè imitati, qui sandapilam mortis suæ monumentum quot diebus religiosè sunt contemplati. Genebaldus Laudunensis Antistes, instar sepulchri lectulum habuit seipsum. Ita quotidie ad lucrum surgebat.

Carolus Imperatorem complures alii felicissimè imitati, qui sandapilam mortis suæ monumentum quot diebus religiosè sunt contemplati. Genebaldus Laudunensis Antistes, instar sepulchri lectulum habuit seipsum. Ita quotidie ad lucrum surgebat.

D 3

prennio 1. Octob.

Mors vestem eripit, & sepulchralem obtrudit. 2. Cor. 5. v. 4.

Assani crudelitatis vindicata.

Fatalium epistolæ summari.

To. 10. l. 50. homil. hom. 13. in.

Sapiens cum tranquillitate de morte cogitat.

Cur omnis dies suspectus esse debeat.

§. 28. Omnis dies observandus.

Milonius apud Stobæum: Non est, inquit, præsentem diem rectè transigere, nisi statuis eam quasi ultimam transigere. Et Augustini sapientissimum monitum est: Latet ultimus dies, ut observentur omnes dies. Diem mortis incertum salubriter constituit Deus, ut ultimum suum quisque salubriter cogitet. At, inquit, tristis hæc cogitatio est super morte, & ipsam adducit mortem. Kallieris. Sapiens cum tranquillitate de ea cogitat: non aliter quam in mari aut navi ventos & vela spectat, quibus fertur in portum; nec tamen ipsa cogitatio eum transfert. Hæc stultitia & omnis error noster est. In fluctibus & inter undas jactari volumus; reformidamus, quod naturâ & ratione ducimur, pervenire. De naturâ scimus:

Omnes eodem ducimur, Omnium.

Versatur urna.

Sed & de ratione, quis ejus compos abnegabit? Quid hic nisi iactationes, curæ, miseria, corporis atque animi dolores? Ecce finem: quid reformidas? Ecce portum: cur non intras? Sed revera, ut ii qui in carcere sunt, elabi vellent, & subinde possent, nisi custos carceris teneret; sic in hac vitâ nos impedit phylacista ille, Amor vitæ. Pellendus est, & ut possit, sæpè cogitandum est, quod semel faciendum est. Et quia incertus ac ignotus est ultimus dies, suspectus sit omnis dies. Animus hoc modo fortior, vita emendatior, imò & lætior, quid enim terreat aut turbet quem

--- ille timor

Maximus hand urget, leri metus. Prævisum jaculum minus ferit; mors sæpè cogitata mollius sternit.

Tom. I.

Gen. 2. 13. Abraham de emendo sepulchro fuit sollicitus.

Sepulchrū est hominis locus proprius.

Maximilianus I. Imperator triennio ante mortem capulum circumferri iussit.

Baron. 10. 3. Anno 326. n. 96. Ablavius aurum potius quam tumulum cogitans non habuit quod daret tumulo.

Carolus V. nomina Cæsaris & Augusti animo exuit & sarco.

bi construî iussit.

Zach. 1. 1. 10. 3. in vitâ s. Remigii.

Illud lacrymis dignissimum, nec ullis unquam fatis
 eluendum, quod nemo nostrum serio cogitat, quando-
 que sibi ex hoc domicilio migrandum. Cogitamus hoc
 quidem, sed obiter, & velut somniantes. Hinc, vivimus
 tanquam semper victuri; vix unquam fragilitas nostra
 profundius subie animum, nec observamus, quantum
 temporis transferit, sed velut ex pleno & abundanti per-
 dimus tot & horas, & dies, & menses, & annos. Profu-
 sissimi sumus in tempore, nec illius irreparabilem jactu-
 ram estimamus, cujus unius honesta est avaritia. Sicma-
 gna pars

Solius te-
 poris ava-
 ritia est
 honesta.

Eternitatis Prodrömi Caput I.

43

gna pars vitæ malè agentibus elabitur, maxima nihil agentibus, tota ferè aliud agentibus. Quis est qui tempore præti ponat, qui diem æstimet, qui intelligat se quotidie mori? Hinc præteritum obliviscimur, præsentia negligimus, futura non prævidemus. Cum ad extrema venerimus, ferò intelligemus miserè, tamdiu nos, dum nihil agimus, malè occupatos fuisse. Hoc ergo agamus, singulas horas amplectamur, tanquam hodie morituri; sic vitæ nostræ narrationem tractemus, tanquam statim peroraturi. Dum differtur vita transcurrit.

§. 34. Omnis vita brevis, etiam longissima.

Epist. 77. f. 104.
Verissimè Annæus: Nulla, inquit, vita non brevis est. Nam si ad naturam rerum respexeris, etiam Nestoris & Stasilæ brevis erat, quæ monumento suo inscribi iussit: se annis nonaginta novem vixisse. En, ut avicula gloriatur senectute longæ, quis eam ferre potuisset, si centesimum impleisset.

Amaranthus (ut est in fabulis) rosæ aditus dixit: O qualis flos rosæ, quàm formosus, quàm amabilis beatam te jure dixerim, ob odore, ob formam, & ob colorem, o regina florum! Cui Rosæ: Ego quidem, inquit, o Amaranthe, formâ præniteo, sed tempus brevissimè vivo; & quamvis nulla me manus violer, nihilominus tabesco. Tu verò continuò flores, tempèrque recens vivis: malim ego minùs habere formæ, & plus vitæ. Mortalium vita est quæ rosæ, brevis & fluxa. Et licet aliunde vis nulla eā extinguat, suo tamen defluxu sensim evanescit. Iure medicorum maximus exclamavit: Vitam brevem esse, artem longam. Vitam ire non intelligimus, sed transisse sentimus. Temporis nobis concessi spatia tam velociter, tam rapidè decurrunt, ut exceptis admodum paucis, ceteros in ipso vitæ paratu vita destruat. Exiguum temporis habemus, & ex hoc multum insuper per luxum aut negligentiam perdimus. O mortales improvidi, corpus quod circumferimus, non domus est, sed hospitium, quod relinquendum, ubi te hospiti gravem esse videas. Ideò, mi Christiane, propèrte piè vivere, & singulos dies singulas vitas puta. Qui hoc modo se aptaverit, cui vita sua quotidie fuerit tota, mortem securus provocabit. Malè morietur nemo, qui vixit bene.

§. 35. Non longissima, sed honestissima, vita optima.

Vita longa est si plena, & quando impletur.
Impiè vivere, est diu mori.
Non ut diu, sed ut satis vivamus curandum est. Sat longa est vita, si plena est. Impletur autem, cum quis suâ voluntate in divinam plenitudinem transit, & quantumcunque temporis, quod datur, bene impendit. Quid illum octoginta anni juvant, per inertiam exacti? Non vixit iste, sed in vitâ nōdratus est. Nec ferò mortuus est, sed diu. Nam imprudenter & impiè vivere, non tam est malè vivere, quàm diu mori. Sed, ais, octoginta annis vixit. Interest, mortem ejus ex quo die numeres. Alius viridis & in medio cursu raptus est, sed officia boni civis, boni Christiani exsecutus est: licet ætas imperfecta sit, vita tamen perfecta est. Ille alter octoginta annos numeravit, certè tot annis non vixit, sed fuit: nisi fortè sic eum vixisse dicas, quomodo arbores dicuntur vivere. Actū & virtutum officiis metienda est vita, non tempore. Laudemus itaque & in numero feliciū reponamus eum, qui quod vitæ habuit, bene collocavit. In memoriâ æternâ erit justus: Memoria iusti cum laudibus. Vidit enim veram lucem, non fuit unus è multis. Et vixit, & vivit nunc in cælo. Quid quæris, quamdiu vixerit? vixit ad immortalitatem, transiit seculum, & se in memoriam dedit. Et quemadmodum in minore corporis habitu potest homo esse perfectus, sic & in minore temporis modo potest esse perfecta vitæ. Bonum non est in temporis diuturnitate situm, sed in virtute: neque enim qui plurimum citharâ cecinit, sed qui benè commendatur. Quamdiu sis, alienum; quamdiu bonus Christianus sis, hoc tuum est. Id à te ipso exige, ne ignobile ævum per vitia emetiaris; ut agas vitam, non ut præterveharis. Quæris, quod sit amplius

A sinum vitæ spatium Usque ad veram sapientiam vivere. In omnibus velle, quod vult Deus, verissima est sapientia: qui ad illam pervenit, quandoque moritur, attingit non longissimum finem, sed maximum. Mors it per omnes, nec magno spatio alter alterum præcedimus. Qui occidit, consequitur occisum. Minimum est de quo sollicitissimè agitur. Quid enim ad rem pertinet, quamdiu vitæ, quod evitare non potes? Optima vita, non quæ longissima est, sed quæ honestissima.

§. 36. Magnam vitæ partem non vivimus.

Quod à prælo potèr dictum est, verum esse non dubitem?

Exigua pars est vitæ quam nos vivimus.
Magnâ vitæ partem exigimus non vivendo, cur?
Quædam quidem omne vitæ spatium, non vitæ, sed tempus est. Urgentia nos circumstant cum negotia, tum vitia, & in cupiditatibus infixos premunt. Vix unquam nobis ad nos recurrere licet: nobis ipsi rarissimè vacamus, sed aliis: nemo ferè suus est. Qui pecuniam suam dividere velit, nullus est, vitam miserè laceramus, & modò in hæc, modò in illa negotia partimur, sæpe vana & inutilia. Ita magnam partem exigimus non vivendo; certè non cælo, non Deo vivimus. Et quàm multum temporis mensa, relaxatio, lusus, colloquia, somnus, otium, quantum lites & morbi nobis eripiunt: Heu quot hōtes vitam nostram suffuratur, nobis non sentientibus, quid perdamus. Hoc versiculi, licet parum teretes aut delicati, ad calculum sic revocant: *Vivit homo octoginta (haud plus communiter) annis, Ex quibus ille decem in mensa, potiusque cibique, ac totidem ludo, viginti in sumere somno Dicitur, atque novem & septem puerilibus annis Nil opera facient, dein morbis quatuor: Ergo, Quæ studeat Musis, studeat quæ rebus honestis, Illi quæta datur totius portio vitæ.*

O quàm exiguum nobis de nostro relinquatur! Multos respirare vix sinunt mala sua, plurimos sua bona. Non enim apprehendimus tempus, nec retinemus, nec velocissimè omnium rei moram facimus, sed abire ut rem supervacuum ac reparabilem finimus. Quis est qui nullum non tempus in usus suos conferat, qui omnes dies tanquam ultimum vitæ ordinet? Ecquis custos temporis tam parvus, ut nihil reperiat dignum, quod cum tempore suo permuter? Cum re omnium pretiosissima luditur, & pænè nullum ejus pretium habetur, quod satis æstimari non potest. Quemadmodum qui in navigiis dormiunt, à ventis celerimè aguntur, etiam si nihil sentiant; cum evigilaverint, mirantur se jam in portu exponi: ita vitæ nostræ cursus properat, provehimur velocissimè, d' eisque annique recedunt; nos interim dormimus, & pretium temporis inestimabile negligimus. Cum ad meliorem vitam evigilandum est, miramur nos jam ad exitum perductos. Mors est homini quod naviganti portus. Bene navigavit, qui in hoc portu naufragium non facit.

§. 37. Maxima vitæ labe procrastinatio.

Omnia differuntur excepta nequitia, quæ plerūque Nequitia hodiernum diem occupat, non æstinum. In ce- non differ- teris semper promissores sumus, & dicimus, Cras hoc fiet, altera hebdomade nulla erit mora, sequenti anno istud expedietur. Ita dies, ita menses, & anni labuntur, dum procrastinamus, dum promittimus, & nunquam promissis stamus. Optime Seneca: *Andres, inquit, Lib. de brev. plerisque dicentes: A quinquagesimo in otium secedam: sexagesimus annus ab officiis me dimittet. Et quem tandem longioris vitæ prædæ accipis? quis ista sicuti disponis, ire patietur? Non te pudet reliquias faciemque vitæ reservare Deo, & id solum tempus bonæ menti destinare, quod in nullam rem confecti possit? Quam ferum est, tunc*

D

est, tunc vivere incipere, cum desine dum est: quæ tam A
stulta mortalitatis obliuio; in quinquagesimum & sexa-
gesimum differre sana consilia; & inde velle vitam in-
choare, quod pauci eam perduxerunt.

Sigismundus II. Rex Poloniæ, ob perpetuam cun-
stationem ac segnitiam in gravissimis negotiis, *Rex cra-*
stinus vocabatur. Tales certe nos sumus, homines *crastini*:
Omnia differimus, omnium libentissimè, si liceret, di-
latari etiam mortem. Sed moriendi negotium moram
non fert, dilationes non admittit: Cum mors pulset, il-
lico trahendum est pessulum. Ergo, quod veteri verbo
dicitur: Si diu senex esse velis, maturè fias senex, quod
esse potes, nihil differendo. Rex Macedo ad tantum
victoriarum pervenit hac unâ re nihil differendo. Nos
optima queque differendo, omnia perdimus. Verè dixit

Serm. 125.

med.

Ad mortem

quibus gra-

duibus per-

venitur.

Chrysológus: Semper homo bona facere tunc cupit, quando

mors facienda tempus ademit. Ad mortem his plerumque

gradibus, velut qui ambulando dormiunt, pervenimus.

Primò salubria differre quotidie ac procrastinare inci-

piamus, dein aliquanto lentius agere, postremò peni-

tus oblivisci & omittere faciendâ, ita suaviter obdormi-

re & perire.

O mortales, fera nimis vita est crastina, vivite hodie:

stipem hodie date, de peccatis hodie dolere: quis enim

vobis spondit crastinum? Quod hodie fieri potest,

cur in alios fors nunquam secuturos dies differat? Dif-

ferre honesta, semper ferum ex noxiis fuit.

Iactura vita maxima, est dilatio:

Noluisse visus interiri est, qui distulit.

Properemus ergo & cogitemus, quantum celeritati ad-

dituri essemus, si à tergo instaret hostis, si equitem ad-

ventare suspicaremur, ac fugientium premere vestigia.

Eit hoc. Premimur, acceleremus & evadamus. Perduca-

mus nos in tutum, & subito de consideremus, quàm pul-

chra res sit consummare vitam ante mortem. Maxi-

amum mortis solatium est, NIHIL DISTULISSE.

Quod so-

lariu mor-

tis.

§. 38. Venatus mortis.

Basil. gener.

Cone. cepit

an. 1431. &

dauravit ad

an. 1441.

Joan. Nider

l. 2. Form.

l. 3. qui que

narrat, probè

sibi cognita

affirmat.

*G*uilielmus III. Dux Bavariæ, pater pauperum, ho-

minumque religiosorum omnium tutor, quem vi-

ta functum, etsi omnium voces siluissent, pro funere

fatis laudassent tot complorantium voces & lacrymæ.

Hic, inquam, laudatissimus princeps, ubi è Concilio

Basileensi, cui Cæsaris loco præerat, Monachium rediit,

omnium tale habuit. Videbatur sibi videre eminentissi-

mè staturæ cervum, qui altero quidem cornu cæpanulas,

altero accensos cereos præferret. Fugientem hanc fe-

ram venator & canes certatim insequerantur. Interclu-

sissimè evadendi viis territum animal in cæmete-

rium Divæ Virginis profugit. Hic sepulchrum inhu-

mando homini apertum, præcipiti cursu irruens cervus,

captus & occisus est. Evigilavit his princeps, & quid si-

bi hoc somni vellet; secum ipse disquisivit. Altero die,

quid somniasset, suis etiam proceribus narravit. Varias

habuit interpretationes hoc somnium. Quibus auditis,

Dux Guilielmus: Ego, inquit, sum cervus ille, mortalem

hanc vitam brevè finiturus; in illo ipso beatæ Virginis

templo humari volo. Omnia ordine facta, & prælagia

eventum habuerunt. Brevè morbus & mors Guilielmi

principis corpus in sepulchri latebras coegerunt, animo

utique in caruleas illas oras evolante. Bona mors initi-

tium est æternitatis beatissimæ.

§. 39. Cur quotidiana spectantes funera, mortè non cogitemus?

Diabolus ita pingit quod proximum nobis est, ut putemus remotissimum. Hinc quasi mille annis victuri,

longissimam nobis securitatem à morte pollicemur.

Hinc funera spectamus & ridemus quasi nos nunquam

futuri funus. Quotidie morimur, tamen nos esse æter-

nos credimus.

Thomas Morus, illud Angliæ fidus, ne ulla cuiquam
ætas liberior vivendi spatium promitteret, hac hypo-
typosi submonens: Sicut qui è carcere, aut ducitur ad
patibulum, etsi longiore ducatur viâ, non tamen ideo
patibulum metuit minus, quia eò perventurus est tar-
dius: & licet sit firmis pedibus, vegetis oculis, valido pe-
ctore, cibis potisque etiamnum ei sapiat, hoc tamen
illum extremè angit, iam in viâ esse: Et nos omnes du-
cimur ad mortis patibulum, in viâ jam sumus omnes,
& intervallis exiguis disjungimur. Non deferunt nos
morientes, sed antecedunt. At dicas: Sanissimus sum,
nec quidquam mortis sentio. Quidquid dixeris: In viâ
es; & nos unâ cum in viâ sumus, jam imus. At ego,
ais, annum tricesimum nondum excepsi. In viâ jam eras
anno vicesimo, imò decimo, imò & primo anno, primâ-
que horâ; perge tantum brevè eris in termino. At som-
nus, cibis, potulque adhuc mirè sapiunt. O deliræ, hæc
mors non curat: Jam in viâ sumus, respice, jam tibi mi-
natur patibulum; duceris, exiguum superest temporis,
& expirasti, tecumque omnis tua pompa, aut luxuria.
Omni nostra vita, ad mortem est viâ.

§. 40. Compendiosissima & optima mortis præmeditatio.

VT tibi mors felix contingat, vivere discere:
Vt felix possis vivere, discere mori.

Hæc summa rerum; hæc ars artium est. Bene vivere, Sen. de brev.
totâ vitâ discendum est, & quod magis fortasse quis mire-
tur, totâ vitâ discendum est mori. Tot maximi viri, relictis
omnibus impedimentis, cum divitiis, voluptatibus, officiis re-
nuntiassent, hoc unum in extremam usque ætatem egerunt, ut
vivere scirent plures tamen ex his, nondum se scire confessi,
è vitâ abierunt. Et quâ ratione hoc illi scirent, qui nun-
quam id discere conati sunt? Plurimi mortalium non
curant, quàm bene vivant, sed quàm diu; cum omni-
bus possit contingere, ut bene vivant; ut diu, nulli.
Quidam tunc vivere incipiunt, cum desinendum est.
Hinc inanes omnium bonorum sumus, quorum desi-
derio, in fine vitæ laboramus, timidi mortis, inscii vitæ.
Quisquis igitur discere cupit artem vivendi, discat prius
moriendi. Supervacaneum forsitan putat quis illud di-
scere, quo semel tantum in hanc curam incumbere debeat.
quare omni studio in hanc curam incumbere debeat.
Semper enim discendum est, quod an sciamus,
experiri non possumus. Res magna non est vivere, res
magna est mori.

§. 41. Hodie mihi, cras tibi.

FRANCISCUS I. Rex Galliarum à Carolo V. captus, Delirii Ada-
mæ in Madriti in pariete legisset Caroli Symbolum: cum tom. 2.
Plus ultra, adscriptum: Hodie mihi, cras tibi. Non succen-
dente victor, sed intellexisse se testatus, subscripsit: Homo
sum, humani nihil à me alienum puto.

Eleganter Gregorius Nazianzenus: Caput, inquit, Orat. contra
jam canescit, prope est ætas vitæ: in nos forte salix acuitur, & baptisimum
dilatum.
D timeo ne nobis dormientibus, & in unâ spe occupatis, repente
accedat messor terribilis. Sed diceas: Senes metuant, ego
juvenis sum. Noli decipi, non definitur mors certo
tempore ætatis. Idem feretrum hodie senem, cras ele-
gantem adolescentem, perendie virum robustum, dein
virginem aut vetulam effert. Ad eam Annaus Philoso-
phus: Mors, inquit, tam juveni ante oculos debet esse quàm
seni. Non enim citamur è tabulis censualibus, in quibus
juniores senioresque notati, & cuiusque adeo ævum
Talis autem citatio in militiâ & delectu obtinebat; at
non in morte. Omnium morientium suprema saluta-
tio & monitum est: Hodie mihi, cras tibi. Sed & mortuo-
rum hoc carmen est, qui è tumulis acclamant: Mihi heri, quæ?
tibi hodie. Memento mortis, memento æternitatis, quam
ego hesternâ, tu luce hodiernâ incipies aut crastina, uter-
que nullâ finiturus.

§. 42. Er-

Aeternitatis Prodromi Caput I.

45

§. 42. Ergo dum vivis, vive.

Non Genio, non corpori, non voluptati, sed virtuti, sed celo, sed Deo. Vive & age, tam patienter pro Deo, quam faciendo & laborando. Nec enim quamdiu subsistas, & si post modicum tollat te factor tuus. Saluberrimè monet sapientissimus concionatorum: *Quodcumque facere potest manus tua, instanter operare: quia nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, quò tu properas. Bonum ergo facientes non deficiamus, (hortatur Apostolus) tempore enim suo metemur non deficientes. Ergo dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes.* Cœpisti laborare? laborem cœptum industria urge continuâ: nunquam quiesce, nunquam ne interrompe quidem laborem illum qui cælum potest mereri. Nam vitæ tuæ momentum nullum est, quo non possis lucrari, & cælestem tibi thesaurum augere. Hoc igitur modo sine cessatione labora; veniet tempus quietis, quam labor nullus unquam interrompet. Militia est vitæ hominis super terram, & sicut dies mercenarii dies ejus. Mercenarius, inquit Gregorius, quod grave pendit ex labore, leve æstimat ex remuneratione. Mercenarius, ne dies ab opere vacuus transeat, sollicitè curat, nam noctem quieti, diem verò labori scit esse destinatum. Tu ergo labora dum dies est, dumque licet laborare; *Venit nox (clamat Veritas) quando nemo potest operari.* Ergo dum operi sol faveret, operare. Est qui reddat labori tuo præmium. Habes operis tui perpetuum & attentissimum inspectorem Deum, qui uti capillos tui capitis habet numeratos, ita & minimas noxas tuas, ita & minima opera tua, quæ ipsius honori facis: ne dubita, cunctos gressus tuos dinumerat. Uno salu, in dō passu unico perge iter totum iter ad aeternitatem. Sed vide ut pedem bene ponas. Talis eris in omne ævum, qualem te in morte gesseris.

§. 43. Si cras, quare non hodie?

Vna est sed ponderosissima catena, quæ nos alligatos tenet AMOR VITÆ, qui ut non est abjiciendus, ita semper minuendus est: ut si quando res exiget, nihil nos detineat, nec impediat, quo minus parati simus, quod quandoque faciendum est, statim facere. Vita non est imperfecta, si honesta est. Ubique desines, si bene desinis, tota est. Hipponensis præsul Augustinus, ad alium sibi familiarissimum Præfulem, in extremis fatiscentem revocabat, cumque æger elatâ manu ad superiores se migraturum significaret, subjecit Augustinus; Eum Ecclesiæ necessarium, vitâ longiore dignum. Ad hæc respondit æger: *Si nunquâ, bene: si autem aliquando, quare non modo.* Mors omnes æquè vocat. Eodem citius tardiusve veniendum est. Hoc scimus: nec de re, sed die querimus. Quid ergo? Non tibi timidissimus omnium videtur & insipientissimus, qui magno ambitu rogat moram mortis? Nonne indignareris illi, qui inter perituros constitutus, beneficii loco peteret, ut ultimus præberet certicem? Hoc ipsum nos facimus. Magno æstimamus, mori tardiùs. In omnes constitutum est capitale supplicium, & quidem constitutione justissimâ. Nam, quod maximum solet esse latium extrema passuris, omnium causa eadem est. Quid jam interest, priores aliis an posteriores è vitâ, tanquam è theatro, exeamus: exeundum est. Si ergo aliquando, quare non modò? Hodie forsân mors parcat? Non effugisti: cras irruet. Petet te gladius, petet lapis, petet febris. Nunquam & nullo loco tutus es. Exeundum est. Si ergo cras, quare non hodie: si aliquando, cur non modo?

§. 44. Cur mors horribilis?

Mors quidem omnium par est, ea tamen per quæ venit, diversa sunt. Aliis inter cenandum expi-

Arat, alterius mors, somno continuatur, aliquis in ipso flagitio extinguitur: hic ferro transfoditur, ille aquis præfocatur, iste in flammis finit: aliqui serpentum mortu exanimantur, aut ruinâ franguntur: aliis per longam nervorum contractionem minutatim extorquetur anima: aliorum vita in medio flore præcinditur, aliorum interrumpuntur principia: alter adolescens decedit, alter senex, alius præter hos infans, cui nihil ampliùs contingit, quàm vitam salutasse. Aliquorum melior, aliquorum pejor dici potest exitus. Sed quantumcunque placida sit & mitis mors; semper tamen aliquid horrois adfert, idque ob eam causam, quia videtur multa nobis bona eripere, & nos ex hac, cui assuevimus, rerum copiâ educere. Hoc sui amor, & permanendi consuetudine se insita voluntas, valde refugit. Naturalis præterea tenebrarum metus est, in quas adductura mors creditur. Hinc multorum ingenii certatum est ad augendam mortis infamiam.

Illud autem mori nos maximè alienat, quod præsentia hæc jam novimus; illa ad quæ transire sumus, nescimus: qualia sint, & horremus ignora. Ideo multâ exercitatione durandus est animus, ne horreat, ad quam transeundum est, aeternitatem. Aeternitas diu noctuque cogitanda est, sicut qui famis tolerantiâ vult condiscere, quotidie non nihil curat necesse est: sic animus è fluxu hujus temporis in stabile regnum transferendus, ad aeternitatem quasi parendam quotidie seipsum assuefaciat: aeternitatis ostium quotidie salutet, in dō singulis momentis ad illud se stare credat: quidquid operis facit, aeternitati faciat, ut actionum suarum hanc unam unicam habeat formulam: Aeternitati lego, aeternitati scribo, aeternitati pingo, meditor, vigilo, loquor omnia, operor aeternitati. Quisquis triumphos aspirat æternos, pugnare discat aeternitati.

§. 45. Inopina, sed formosa mors.

Chremone, uti Palladius Helenopoleos Episcopus testatur, dum sedet, dum opus facit, dum omnia profano agit, moritur: ita sedens, & opus manibus tenens, repertus est, sed mortuus. Omne genus mortis honestare potest virtus.

Philemon vetus Comædiarum scriptor, fabulas cum Menandro in scena dictavit, certavitque cum eo, fortasse impar, certè æmulus. Hic fabulæ partem quam recens fecerat, in scena recitabat. Cumque jam tertio actu, quod genus in comædia fieri amat, jucundiores affectus moveret, imber repente coortus, differri auditorii cœtum & auditionis cœptum coegit. Reliquum autem variis postulantibus sine intermissione, dissequenti dixit se perrecturum. Postridie igitur maximo studio ingens hominum frequentia convenire. Sese quisque ex adversum quàm proximè collocat. Serus adveniens amicis annuit; locum sessui impertit. Extimus quisque excuneatur, queruntur: Farto toto theatro, ingens stipatio. Occipiunt paullatim inter se queri. Qui non affuerant, percontari antè dicta: qui affuerant, recordari audita: cunctisque jam priorum gnaris, sequentia expectare. Interim dies ire, neque Philemon ad dictum venire. Quidam tarditatem poetæ murmurari, plures defendere. Sed ubi diutius a quo sedetur, nec Philemon uspiam comparet, missi ex promptioribus qui accirent. Atqui eum in suo sibi lectulo mortuum offundunt. Commodum ille animâ editâ obriguerat, jacebatque incumbens toro, similis cogitanti. Adhuc manus volumini implexa, adhuc os recto libro impressum. Sed enim animâ jam vacuus, libri oblitus, & auditorii securus. Steterat paulisper qui introierant, percussus tam inopinatè rei, tam formosè mortis miraculo. Deinde regressi ad populum renuntiare, Philemonem poetam qui expectaretur, ut in theatro factum argumentum finiret, jam domi veram fabulam consummasse. Enimvero

Mors etsi mitis sit, tamen aliquid horrois adfertur.

Quid à morte nos alienet?

Aeternitas diu noctuque cogitanda.

Mad. Philos. in floridis militi pag. 199.

Philemonis mors formosa.

verò jam dixisse rebus humanis **VALERE ET PLAYDE** A
 re; suis verò familiaribus dolere & plangere. Hester-
 num imbrem lacrymas illi auspicatum: comœdiam ejus
 prius ad funebrem faciem, quam ad nuptialem venisse.
 Proin quoniam poëta optimus personam vitæ depo-
 fuerit, rectè de auditorio ejus exequias eundem legen-
 da ejus esse nunc ossa, mox carmina.

Si vitam solum præsentem spectemus, optatissima
 mors est, sine metu mortis mori: longè tamen optatior
 est, agendo agere animam, & operi suo immorari, ut
 mors ipsa non sit oriosa. Cypriani Martyris votum
 fuit, dum de Deo verba faceret, jugulari pro Deo. Ma-
 ximæ profectò laudis est, non tantum à diabolo nun-
 quam, sed nec à morte otiosum inveniri.

§. 46. Vigilandum, & orandum.

Quia nescitis quâ horâ filius hominis venturus sit.
 Romani in armis vigilarunt, aliquando tamen si-
 ne scuto, ne haberent quo fulcirentur ad somnum. Vi-
 gilandum tibi ô homo, & armato vigilandum. Arden-
 tia ad Deum vota, vera Christianorum arma sunt. Scu-
 tum quod somnum suadet, at, vana longioris vitæ spes
 est. Fuerunt & illæ Romanorum militum in vigiliis fre-
 quentes voces: *Vigila, vigila, Mars vigila.* Hoc se mutuo
 horatu ad vigilandi constantiam incitarunt. Hæc vo-
 ce, ô mea mens, omnes superi ad sacram insomniam
 animant. Cælum ipsum noctes atque dies pervigil, ac
 laborans sine quiete, vigiliam te monet. Obsurdæcis
 aut in somnum declinas? Christum ipsum audi pro-
 clamantem: *Vigilate & orate.* Beato Marco narrante,
 Christus concionem habuit, in cuius solum epilogo,
 hoc ipsum ter pronuntiavit: Primò, *Videte, vigilate, &*
orate. Secundò, *Vigilate ergo, nescitis enim quando dominus*
domus veniat, sed, an media nocte, an galli cantu, an mane,
necum venerit repente inveniat vos dormientes. Tertiò de-
 num. *Quod autem vobis dico, omnibus dico, Vigilate.* Idem

Scutum
 somnum
 suadens, est
 spes longio-
 ris vitæ.

Matth. 24. *sepius monens, & quidem Matthæi ore nos inelamari:*
Vigilate ergo, quia nescitis quâ horâ dominus vester venturus
est. Et repetit: Vigilate itaque, quia nescitis neque diem, ne-
que horam. Nec aliud ad clavum Olivarii inculcat: Vi-
gilate & orate, ut non intretis in tentationem. Hoc ipsum
 beato Lucâ præcone promulgat: *Vigilate itaque, omni*
tempore orantes. Ipsissimum istud *Vigilate*, & quo-
 ties Paulus ingeminat? In nos fragores hinc sonant, ut
 soporem nobis & torporem excutiant. Surdi sumus,
 imò mortui, nisi ad has voces vigilamus. Quicunque
 viciis indormis, evigila. Fatum Ægyptiorum nosti? Me-
 diâ nocte percussor Angelus Ægyptum ingressus est, &
 stragem immensam dedit. Sortem illarum decem virgi-
 num recordaris? Mediâ nocte clamor factus est, & quæ
 paratæ, à sponsò ad nuptias admisse, stertentes alie sunt
 exclusæ. Stultitiam servi illius heluantis meministi? Ve-
 nit dominus illius die quâ non speravit, & horâ quâ ig-
 noravit venturum. Bonum patrem familiæ consideras?
 Omni horâ vigilar, ut nullâ horâ fur suffossor domum
 irrepat. Servatorem tuum cogitas? Mediâ nocte natus
 est. Idem post mediam noctem (quod credibile) ad su-
 premum orbis iudicium venturus est. Vigila itaque, vi-
 gila; & omnem diem tibi puta ultimum.

Matth. 24.
 v. 42. &
 v. 25. v. 33.
 v. 34. v. 35.
 v. 41.

Luc. 6. 21.
 v. 36.

Matth. 24.
 v. 42. &
 v. 25. v. 33.
 v. 34. v. 35.
 v. 41.

Luc. 6. 21.
 v. 36.

Supremi ju-
 dicis tubam
 mediâ nocte
 audientiam
 putat Bar-
 radius 10, 3.
 Ciceron. Eu-
 ang. lib. 10. c.
 16. mihi
 pag. 633.

Job 17. 3.

§. 47. Deo fidendum.

Cui Deus adest, stet ille licet mediis irati maris flu-
 ctibus, forti pectore procellas excipiet: molestiæ
 vexent, dolores lancinent, diabolus frendeat & fic-
 mat, mors minetur & spiculum dirigat; non est quod
 expavescat animus Deo confusus; moveat Acheron,
 ruat orbis, impavidum ferient ruinæ; victor emer-
 get, & ut cautes Marpesia inanes pelagi minas despi-
 ciet. Ita Iobus, ita David se gesserunt. Deum Iob-
 us animo fidentissimo allocutus: *Pone me*, inquit, *jux-*
ta te, & cuiusvis manus pugnet contra me. Provocat, in-

sultat, exprobrat castris hostium Dei: veniat qui volet,
 prodeant gigantes, duello depugnabimus. David au-
 tem: *Nam estis*, ait, *ambulaverò in medio umbrae mortis, non* Psal. 22, 4.
timebo mala, quoniam tu mecum es. En, fiduciam! Quam-
 vis in summo vitæ discrimine sum; estis me, ait, noctis
 æternæ nigror horridus undique involvat, & mors jam
 aurem velicans, tam propinqua stet, quam est umbra
 corpori, securus, solâ Dei præsentia fretus, contem-
 nam illa omnia. Certissimus sum, in hac præsentia tu-
 tissimum mihi refugium, validissimumque esse præsi-
 dium. Nam quia Dominus mihi adiutor, non timebo quid Psal. 26. v. 1.
faciat mihi homo. Dominus illuminatio mea, & salus mea; & 2.
quem timebo? Dominus protector vitæ meæ, à quo trepidabo?
Si cor sistit in adversum me castra, non timebit cor meum: si Deo fidere
exurgat adversum me prælum, non timebit cor meum: si quid
quid dendum est, idque tantò magis, quantò minis sibi ip-
si. Sub hostium muris aciem struit, in hoc ego sperabo. Deo fi-
dit. Deo fidere, est omnibus hostibus superiorem esse.

§. 48. Quando Domino visum.

Ad beatam vitam nil facit longa series annorum: vita æbria
 neque enim annis aut rugis æstimanda est vita, sed non æsti-
 actionibus præclaris. Verum illud **QUANDO**, plerof-
 que omnes homines ægè habet. Moriendum sibi præclaris
 sciunt, & mori volunt, sed nondum; cupiunt naturæ
 solvere quod debent, sed nondum; desiderant solvi
 corporis vinculis, sed nondum. Adeo miselli ingeniosè
 infanimus, ut cupiamus definire esse miseri, sed non-
 dum; ut felices & beati esse velimus, sed nondum. Ita
 mori nolumus, qui mori optamus. Iniqui proflus su-
 mus, qui simul dolemus, & miseros nos esse, & mise-
 riam nostram definire. Non est dolendi, non est flen-
 di locus, ubi definit esse quod invitus eras. Quid, ho-
 muncule, tam altum iple tibi patibulum ædificas, ut
 multos gradus habeas, per quos ad mortem te ire diu-
 tius scias? quid vitæ tuæ tot aptas annos, quibus finis
 tuum prospicias, cogitationum lento tormento? Eun-
 dum est seu hodiernâ, seu crastinâ.

Tobias laudatissimi senis, non degener filius & cog-
 nominis, sed & ipse senex, ætate processit usque ad an-
 num nonagesimum nonum. Sacra pagina testantur: Et non fuit.
 completis annis nonaginta novem, in timore Domini, cum
 exaudio sepelirent eum. Potuisset Tobias, sensu nostro ex-
 postulare cum Deo & queri: Cur Domine jam mihi
 abrumpis vitam, cur non pateris me complere annos
 centum? Quid hic aliud Deus responderit, quam hoc
 ipsum: Sic mihi visum; tu jam morere, & annos omnes
 præteritos in lucro pone. Ergo moriendum, quando
 Domino visum, non quando Tobia, aut Raguel, aut
 Anania, aliisve placet.

At scio, quid multos decipiat: cum mors pulsat, an-
 te tempus adesse putant importunum exactorem. Stul-
 ti; tunc tempus est, *Quando mortis Domino visum est.* piat
 Quid tergiversaris, mi homo, quid immaturam æta-
 tem obtendis, quid inducias poscis, quid moram rogi-
 tas? Ad mortem maturus pridem fuisti: sed nec con-
 cessâ mora te paratiorem faciet aut promptiorem. Nam
 & post hanc morari voles, minus forsitan paratus, quo
 plus moratus. Inducias non paucos deteriores fecerunt.
 Mala ad mortem præparatio est, mori nolle. Facti di-
 midium habet, qui tunc vult, quando is, qui nihil ma-
 li vult. Executienda vitæ cupido est, discendumque ni-
 hil interessè, quando patiaris, quod quandoque patien-
 dum est. Quam bene vivas, refert, non quam diu; sæ-
 pe autem in hoc est bene, ne diu. Ergo tergiversatione
 tolle, & dic ex animo: Quando Domino visum, sic fiat.

§. 49. Ad Deum in omnibus recurendum.

Heu nos misellos! imò, heu nos stultos! Cum nobis
 ægè est, sæpe totum orbem cogitationum nostrarum
 aliis pervolumus: à rebus creatis solatiola mendi-
 camus

camus, planè pudendâ mendicitate. Amicos, inimicos, in nostri subsidium facillimus; opem omnium imploramus: solum Deum præterimus, aut omnium adimus ultimum, aut saepe nec adimus quidem rogando solatio. Quæ hæc infania est; iuvare velle à quibus non possis; ab eo iuvare non cupere, à quo uno & possis & debeas?

Ergo quodcumque & quotiescumque tibi malè est, primus omnium gemitus, primæ preces, primæ querelæ & voces ad eum eant: Deo expone tuam causam, tuæque omnia quæ pateris. Quid discursas per orbem, & ante mendicorum tuguriola mendicus sitem flagitas? Quid transvolantibus rhedis blanda iactas balia incassum? Ad divitis illius januam procumbe, qui salvare possit animam tuam de necessitatibus. Ita Moyses fecit, qui in omni dubio recursum iteravit ad tabernaculum, in quo Deum audivit confutorem. Sic Iosue deceptus à Gabanonitis est, quia os Domini non prius interrogavit. Ad Deum in omni re, præsertim adversa, recurendum. Mulier illa quæ erat in profusio sanguinis annis duodecim, & fuerat multa perpeffa à pluribus medicis, & erogaverat omnia sua, nec quidquam profecerat, sed magis deterius habebat; tandem ad medicorum medicum venit, à quo uno, momento unico impetravit, quod à pluribus non potuit per totum duodecennium. Maximi refert scire, à quo beneficia postules. Extremæ inopiæ argumentum est à mendicis mendicare.

§. 50.

Diximus recurendum ad Deum in omni re. Ergo etiam felix obitus, non ab alio quam à Deo petendus. Ejus rei brevissimum paradigma subijcimus.

I. ORATIO.

OCTO VERSICULI E PSALMIS DAVIDICIS à S. Bernardo selecti, quos ipse quoties pro felici mortis hora dixisse traditur.

Pf. 12. v. 4. Illumina, Domine, oculos meos ne unquam obdormiam in morte: nequando dicat inimicus meus, prævalui adversus eum.
Pf. 30. v. 6. In manus tuas commendo spiritum meum: redemisti me Domine Deus veritatis.
Pf. 38. v. 5. Locutus sum in lingua mea, notum fac mihi, Domine, finem meum.
Et numerum dierum meorum, quis est aut sciam quid desit mihi.
Pf. 85. v. 17. Fac mecum signum in bonum, ut videant qui oderunt me, & confundantur, quoniam tu Domine adjuvisti me, & consolatus es me.
Pf. 115. v. 7. Dirupisti Domine vincula mea: tibi sacrificabo hostiam laudis, & nomen Domini invocabo.
Pf. 141. v. 5. Perit fuga à me: & non est qui requirat animam meam.
Pf. 142. v. 6. Clamavi ad te, Domine, dixi, Tu es spes mea, portio mea in terrâ viventium.
Omnipotens sempiternus Deus, qui Ezechia regi te lacrymabiliter deprecanti, vitæ spatium protendisti; concede mihi indigno famulo tuo ante diem mortis meæ tantum vitæ spatium, ut omnia peccata mea valeam deplorare, & veniam ac gratiam, te miserante, merear accipere.
Omnipotens, benigne ac misericors Deus, te oro humiliter per mortem Filii tui, concede mihi horam felicem ac beatam, cum anima mea discessura est à corpore.
Domine Iesu Christe crucifixe, per illam amaritudinem mortis, quam sustinuisti pro me in cruce, maxime cum anima tua egressa fuit de corpore tuo, miscrere animæ meæ in egressu suo. Qui vivis & regnas cum Deo Patre & sancto spiritu, &c. Amen.

II. ORATIO.

PRO FELICI EXITU EX HAC VITA.

Misericordissime Domine Iesu, si sic agitur cum homine morituro, & in talibus periculis & angustis erit vita spiritus mei ex hoc sæculo migraturi, quò fugiam nisi ad te Deus meus? tu erue animam meam, ut non pereat in horâ illâ tremendâ: præsta mihi obsecro secundum multitudinem miserationum tuarum, & per illum amoris æstus & dolorem, quò ipse, qui vitæ es, mori pro me voluisti, ut mortis corporalis agonem semper præ oculis habeam, & hoc agam modò vivens, quod moriens optarem me egisse, utque nullâ in te tantum opere ac studii ponam, quam ut mihi ipsi spiritualiter moriar, & cunctas sensuum meorum mortificem passiones, sicque tecum post hanc vitam felix ac beatus vivam in æternum.

III. ORATIO.

EFFICACISSIMA HYGONIS DE S. VICTORE, præbrendo SS. Eucharistiæ viatico in extremis.

O Dulcissime ac benignissime Domine Iesu Christe, ob tui sanctissimi corporis reverentiam, quod ex intactâ Virgine Mariâ simpliciter, concede mihi misero peccatori, ut corpus tuum pretiosissimum animæ meæ finalis sit refectio, Amen. Pater noster, &c. Ave Maria, &c.

O dulcissime & amantissime Domine Iesu Christe, propter nomen tuum sanctissimum, concede mihi misero peccatori, ut gloriosissimum nomen tuum, quod est Iesus, sit mea finalis locutio. Amen. Pater noster. Ave Maria.

O dulcissime ac clementissime Domine Iesu Christe, propter Passionem tuam acerbissimam, concede mihi misero peccatori, ut tuum in cruce ineffabile tormentum sit mea finalis cogitatio, Amen. Pater noster. Ave Maria.

O dulcissime ac misericordissime Domine Iesu Christe, propter tuam omnem sanctissimam vitam concede mihi peccatori miserrimo omnes affectiones, cogitationes, & operationes meas in sancta tua vulnera defigere, Amen. Pater noster. Ave Maria.

O dulcissime ac piissime Domine Iesu Christe, propter omnes miserationes tuas, imprime cordi meo tuæ mortis exinanitionem, & omnium vulnorum tuorum passionem. Amen. Pater noster. Ave Maria.

CORONIS PRIMI CAPITIS.

AD LECTOREM.

Hoc age, hoc cogita, mi homo, & dum sanus es, discite agrotare, discite mori. Utrumque rare arduum est, quam utrum scias, experiri non licet, nisi cum errare non licet sine dispendio æternæ felicitatis. Moriendi semel tantum erratur, sed hic error nunquam emendatur in omnes æternitates.
Quapropter tanquam migraturus semper habita: ex parte verò maximâ tecum habita, & quotidie omnes conscientie tue latebras explora. Quidquid circa te jacet rerum, tanquam hospitalis loci faciem spectas. Non licet plus efferre, quam intuleris. Ergo age & sat-optime Ange, Deo te proba. Transendum est. Omni momento ad ostium æternitatis te stare cogita. Transendum est. Tota nobis imminet ÆTERNITAS. Brevis est voluptas, supplicium æternum; modicus est labor, præmium sempiternum.

Sanum ergo instruximus: mortem contemnendam, sed mortis memoriam nunquam deponendam esse monuimus. Idem nunc monebimus. Agrotum.

C. A. origo est.